

Naša anketa

Čo pre moju organizáciu znamená
letné obdobie?

Norbert Lacko, predseda ObľV SZPB v Rožňave:

V prvom rade práca na schválenom a podporenom projekte, ktorý sme podali na VÚC Košice a bol schválený vo výške 2000 eur. Jeho názov je CESTA SNP HORNÝM GEMEROM a ide v ňom o výrobu informačných tabúľ pre obce, ktorých občania sa v rokoch 1939 až 1945 činili počas SNP a pri oslobodzovaní svojej obce.

Našou úlohou bude pripraviť písomné a fotografické materiály; jedna obec vyrobí dané tabule a členovia základných organizácií ich osadia. Celkovo ide o 8 tabúľ.

Samozrejme, je leto, a tak nezabúdame ani na poznávacie zájazdy k pamätníkom, kde padli gemerskí vojaci a partizáni, no a vždy to spojíme aj s návštevou kúpeľného mesta.

Mária Jendruščáková, predsedníčka ObľV SZPB

Vranov nad Topľou:

U nás je leto spojené s intenzívnejším chodením do prírody. Na guláš partie a na prechádzky po našich náučných chodníkoch. Prvý je pri obci Zámutov, voláme ho Zámutovská kolejka. Pokračuje až k vrchu Šimonka v Slanských vrchoch. Druhý sa nachádza pri obci Petrovce, kde pracuje naša najlepšia ZO SZPB. Spod Oblíka sa tiahne k trom partizánskym bunkrom hlboko v lese. Muži z tejto základnej organizácie musia tiež aspoň štyrikrát pokosiť rozsiahlu lúku Lysá, pohrabú trávu, aby sa tu v auguste dali zorganizovať veľké mierové folklórne slávnosti, veľmi známe vo vranovskom okrese.

Dušan Sabol, predseda ZO SZPB Istebné: Obnovená aktivita! Po tom, ako nás opustil dlhoročný predseda Ervín Zemko, nanovo „vstávame z popola“. V lete sa aktivizujeme hlavne v tom, čo súvisí s mládežou. Ak by sme to nerobili, tak prehráme s modernými „protivníkmi“ s internetom a počítačovými hrami.

Keďže pracujeme iba krátku dobu, potrebovali by sme, aby naše ústredné orgány prehodnotili financovanie samotných ZO, ktorým veľmi chýbajú financie práve na prácu s mladou generáciou. Nesmieme totiž zabúdať, že práve z takýchto našich miest a obcí pochádza generácia priamych účastníkov odboja a že protifašistická činnosť – to nie je len o kladení vencov, ale aj o výchove detí a mládeže a o jej zapájaní do púťavých podujatí venovaných pamiatkam obetí vojnových zločinov.

K tomu nech nám zdravý sedliacky rozum pomáha.

(Pokračovanie na str. 3)

Perlička

Ruská klimatická zbraň

Hlavný špecialista Centra počasia Phobos Jevgenij Tiškovec spravodajskej rozhlasovej stanici Russkaja služba novostej (RSN) prezradil, že vo výzbroji ruskej armády je klimatická výzbroj, no zatiaľ ju nikde nepoužívala.

„Som podplukovník v zálohe a v generálnom štábe som riadil oddelenie bezprostredne sa zaoberajúce klimatickou výzbrojou. Takáto výzbroj existuje a má porovnateľný účinok ako atómové zbrane. Ruské vojská ju zatiaľ nikdy nepoužili. Aj Američania ju majú, avšak oni sa s ňou periodicky zahrávajú – v roku 2005, v Juhozápadnej Vietname a v Kórei, kde likvidovali poľnohospodárske kultúry“, – povedal.

Podľa rusnovosti.ru, 26. jún 2014A. M., podľa nydailynews.com

Júnová členská schôdza 19. ZO SZPB Bratislava – Petržalka riešila taký široký rozsah tém, že by sa zaň nemuselo hanbiť ani výročné rokovanie.

Predseda a priamy účastník SNP Ján Škorec (sediaci uprostred vrchostola) uviedol, že členská základňa sa stabilizuje a aj mierne rozširuje, pretože v tomto roku boli prijatí už siedmi noví členovia. Vznikajú aj nové aktivity, do konca roka by sa napríklad mohla začať aj plnohodnotná spolupráca s jednou petržalskou základnou školou.

Prečo sa to darí? Pretože aktivita sa rodí „dole“ medzi členmi, pretože výbor ZO nie je formálny, má 100-percentnú účasť na rokovaní... Predseda J. Škorec sa však kriticky vyjadril k práci svojho oblastného výboru, ktorý vraj už dávno neuskutočnil informačnú poradu predsedov základných organizácií. „Dole“ preto chýbajú informácie a na mnohé otázky stále niet odpovedí.

O veľmi zaujímavom nápadе na rozšírenie členskej základne všetkých bratislavských organizácií informoval v diskusii Igor Schmidt (na snímke vľavo). Poukázal totiž na zatiaľ vôbec nevyužívaný potenciál, ktorý sa Bratislavčanom nedávno objavil. (Podotknime, že I. Schmidt o ňom hovoril už aj na oblastnom výbore, no zdá sa však, že, že tam sa zatiaľ neujal.)

O čo ide? Bratislavský dopravný podnik vydáva držiteľom osvedčenia národného odboja podľa zákona č. 255/1946 Zb. a aj ich potomkom potvrdenia na bezplatné používanie mestskej hromadnej dopravy. „A práve títo potomkovia sú našimi potenciálnymi členmi! Treba nám ich identifikovať a výbormi jednotlivých základných organizácií začať aj oslovovať,“ – uviedol a doplnil: „Na nápad ma priviedol môj známy, ktorý si takéto cestovanie vybavil a keď som sa ho opýtal, prečo túto „pozornosť“ nevráti zväzu svojim členstvom, tak mi odpovedal: Lebo ma nikto neoslovil!“

Keďže jednotlivé základné organizácie by sa k týmto údajom iba ťažko dopracovali, musí do toho vstúpiť oblastné vedenie zväzu.

Vladimír MIKUNDA

Od hrdinskej smrti čs. parašutistov uplynulo 72 rokov

Stovky Pražanov, vrátane asi 200 bývalých výsadkárov – veteránov v červených baretoch, medzi nimi aj Klub vojenských výsadkárov SR Bratislava, si 18. júna 2014 pripomenuli v Prahe v Resselovej ulici pred pravoslávny chrámom sv. Cyrila a Meto-

da 72. výročie hrdinskej smrti siedmich čs. parašutistov, príslušníkov zahraničnej čs. armády vo Veľkej Británii.

V krypte tohto chrámu našli svoje posledné útočisko parašutisti Slovák Jozef Gabčík a Moraváci Jan Kubiš, Adolf

Opálka, Josef Valčík, Josef Bublík, Jan Hrubý a Jaroslav Švarc. Vyše 6 hodín sa tu bránili stonásobnej presile nemeckých okupantov a bojovali do posledného náboja. Ním si radšej zvolili smrť, ako potupné zajatie a smrť od okupantov.

(Pokračovanie na str. 3)

Vojnové siroty budú konečne odškodnené!

Poslanec Smeru-SD Viliam Jasaň je jedným z dvojice navrhovateľov (spolu s Lubomírom Petrákom) zákona o poskytnutí jednorazového finančného príspevku vojnovým sirotám, ktorý má učiniť zadosť spravodlivosti vo vzťahu k deťom účastníkov protifašistického a protinacistického odboja.

Bolo ťažké presadiť tento zákon do parlamentu?

– Nie, nebolo. Tento návrh sme predkladali s kolegami B. Ondrušom a D. Čaplovičom už v roku 2011. V prvom čítaní prešiel, no ďalej sa nedostal, lebo padla vláda.

Ani v tohtoročnom júnovom prvom čítaní to nebolo ťažké a ak sa nemýlim, tak okrem jedného či dvoch poslancov všetci prítomní ho hlasovaním posunuli do druhého čítania.

Myslíte si, že v druhom čítaní sa môžu objaviť nejaké podstatné výhrady?

– Nemyslím, ide totiž o taký návrh zákona, voči ktorému nikto nebude mať nič. I keď... Objavili sa totiž hlasy, že by bolo možno dobré zamyslieť sa aj nad tými deťmi, ktoré v čase Povstania boli zranené...

Prečo ste si zvolili formu jednorazového odškodnenia?

– Lebo iný spôsob si dnes už neviem ani len predstaviť. Už aj v roku 2011 sme zvažovali, čo tie vojnové siroty z toho budú mať? Ak by sme si zvolili nejaké pravidelné mesačné odškodnenie, tak ako dlho by si to tie vojnové siroty ešte užívali? Veď dnes ide o ľudí, ktorí majú nad 70 rokov. Preto si myslím, že jednorazové odškodnenie je pre nich najpriateľnejšie.

Máte predstavu, akého počtu ľudí sa tento zákon dotkne?

– Iba odhadom. Myslím, že presná evidencia ani neexistuje. Presnejšie to bude až v momente, ako sa nám títo ľudia začnú po prijatí zákona hlásiť na Ministerstve spravodlivosti SR.

Kedy bude druhé čítanie?

– Na nasledujúcej, čiže 37. schôdzi parlamentu, a tá bude v septembri 2014.

Zhováril sa V. MIKUNDA

Na zamyslenie:

Kto žije duchom, v tom žije celý svet
a on v celom svete.

LUDOVÍT ŠTÚR

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

14

Čím je nebezpečná stratégia „múdrej obrany“ NATO?

Stratégia „múdrej obrany“, ktorú realizuje NATO, sa premení na úplnú stratu suverenity Európanov v otázkach obrany a na ich úplnú závislosť od Pentagonu, vyhlásil podpredseda ruskej vlády Dmitrij Rogozin.

„Múdra obrana“, – šikovný ťah zbavenia členských štátov NATO ich vlastných plnohodnotných ozbrojených síl. USA, ktoré majú všetky druhy vojsk, rozdeľujú medzi spojencami úlohy: ty sa budeš špecializovať na horských strelcov, ty na tylovú logistiku atď. Výsledkom je úplná európska su-

verenita v otázkach obrany a absolútna závislosť od Pentagonu,“ – napísal Rogozin na Facebook.

Francúzsky generál Jean-Paul Paloméros vyhlásil, že samotné NATO nedokáže zabezpečiť bezpečnosť pre celý svet. Zároveň pripomenul, aké ciele pre NATO svojho času určil jeho prvý gene-

rálny tajomník lord Ismay: „Ameriku držať v Európe, Rusko mimo Európy a Nemecko na uzde.“ Francúzsky generál sa domnieva, že pre dnešok platí z toho len prvá časť. „Musíme zachovať prítomnosť Američanov v Európe,“ – spresnil. Podľa evrazia.org, 27. jún 2014

The Guardian: Na Ukrajine nás USA vytrvalo zatahujú do vojny s Ruskom

Konanie Washingtonu na Ukrajine a aj jeho podpora neofašistov budú mať kolosálne následky pre celý svet.

Prečo sa zmierujeme s hrozbou novej svetovej vojny, do ktorej sa nás pokúšajú zatahnúť v našom mene? Prečo mu dovoľujeme klamať, opodstatňovať toto riziko? Obrovské premýšľanie mozgov je podľa Harolda Pintera (britský dramatik, režisér a herec) „vynikajúca, dokonca až duchaplná seansa masovej hypnózy“, správajúcej sa tak, akoby pravda „nikdy ani neexistovala, hoci v tomto prípade je prítomná“.

Každý rok americký historik William Blum verejne zverejňuje svoj obnovený a doplnený „prehľad o zahraničnej politike USA“. Ukazuje v ňom, že od roku 1945 sa USA pokúšali zhodiť vyše 50 vlád, z ktorých mnohé boli zvolené demokraticky. Hrubo zasiahli do volieb 30 štátov, bombardovali civilné obyvateľstvo 30 štátov, použili chemické a biologické zbrane a spáchali atentáty na zahraničných predstaviteľov.

V mnohých prípadoch im bola spolupáchateľkou Veľká Británia. Západ si zriedka uzná tieto strádania a biedy, nehovoriac už o zločinnosti takýchto konaní

Meno „nášho“ nepriateľa sa rokmi menilo od komunizmu po islam. Vo všeobecnosti je to však na Západe nezávislá spoločnosť, ktorá má strategicky dôležité a na suroviny bohaté územie, alebo je len alternatívou americkej nadvláde. Lídrov takýchto prekážajúcich štátov odstraňujú od moci silovými metódami rovnako, ako tomu bolo s Muhammadom Mosaddekom v Iráne, s Jacobom Árbenzom v Guatemale a aj so Salvadorem Allendem v Chile. Alebo ich zabíjajú, ako Patricea Lumumbu v v Konžskej demokratickej republike. No všetkých predtým zlostne očieria v západných médiách – spomeňte si na Fidela Castra, Hugo Cháveza a teraz aj Vladimira Putina.

Úloha Washingtonu v ukrajinských udalostiach sa odlišuje len následkami pre nás všetkých.

Po prvýkrát od čias Reagana...

...sa Spojené štáty vyhrážajú rozpútaním svetovej vojny. Dnes, keď sa západná Európa a Balkán premenili na opevnené predsunuté stanovišťa NATO, posledný nárazníkový štát na hranici s Ruskom – Ukrajina – je trhaná na časti fašistickými silami, ktorým dali na to slobodu USA a EÚ. My na Západe dnes podporujeme neonacistov v štáte, v ktorom ukrajinskí nacisti podporovali Hitlera.

Organizovaním sprisahania proti demokraticky zvolenej vláde v Kyjeve Washington plánoval obsadiť ruskú námornú základňu na Kryme, ktorá oddávna zákonite patrí Rusku. To sa mu však nepodarilo. Rusi sa ubránili, ako to robili i v priebehu stáročí.

Avšak „natovský“ proces vojenského vpádu sa urýchljuje, ako aj Američanmi inšpirované útoky proti Rusom na Ukrajine. Ak sa podarí vyprovokovať Putina, a on im príde na pomoc, vopred má predurčenú úlohu „vyvrheľa“, ktorá ospravedlní partizánsku vojnu pod vedením NATO. No a tá sa môže presunúť aj na územie samotného Ruska.

Lenže Putin namiesto toho zničil plány takejto vojny, usilujúc sa o kompromisy a dohody s Washingtonom a EÚ. Odsunul vojská od ukrajinskej hranice a vyzval Rusov na východe Ukrajiny, aby neuskutočňovali svoje provokačné referendum. Títo po rusky a rusko-ukrajinsky hovoriaci obyvatelia, tvoriaci tretinu ukrajinského obyvateľstva, sa už dávno usilujú o vytvorenie demokratickej federácie, ktorá by nielen vyjadřila rôznosť krajiny, ale aj nezávislú životaschopnosť na Kyjeve i Moskve. Väčšina z nich – to nie sú separatisti ani vzbúrenci, ako ich nazývajú západné médiá. Sú to občania Ukrajiny, ktorí chcú žiť v mieri a bezpečí vo svojej rodnej krajine.

Namiesto toho dnes bojujú za prežitie. Keď Putin vyhlásil odsun ruských vojsk od hranice,

minister obrany kyjevskej junty Andrij Parubij, ktorý je jedným zo zakladateľov fašistickej strany Sloboda, sa pochválil, že útok proti „vzbúrencom“ bude pokračovať. A západná propaganda, počínajúca si podľa manierov orwellovských hrdinov, obrátila všetko z nôh na hlavu, vyhlasujúc, že to Moskva „sa pokúša inšpirovať konflikt a organizovať provokácie“. Tak hovorí William Hague. Vo svojom cynizme sa vyrovná grotesknému vystúpeniu Obamu, ktorý kyjevskú juntu po jej odeskej masakre pochválil za jej „výnimočnú zdržanlivosť“. Junta, vyhlasuje Obama, „je zvolená zodpovedajúcim spôsobom“. Ako sa raz nechal počuť Henry Kissinger, „nie je dôležité, čo je pravda, ale čo sa prijíma ako pravda“.

V amerických médiách sa zverstvávajú v Odese znižujú, nazývajú sa „chmúrnymi udalosťami“ a „tragédiou“. Podľa ich verzie „nacionalisti“ (neonacisti) útočili proti „separatistom“ (proti ľuďom, ktorí zbierali podpisy za uskutočnenie referenda o federalizácii Ukrajiny), Wall Street Journal Ruperta Murdocha odsúdil obeť: „Vláda vyhlasuje, že smrtonosný požiar na Ukrajine spôsobili vzbúrenci.“

Frankfurter Allgemeine Zeitung upozorňuje svojich čitateľov na „nevýhlásenú vojnu“ Ruska. Krutou iróniou je, že Putin je jediným lídrom, ktorý odsúdil fašizmus v Európe v 21. storočí.

Svet sa zmenil po 11. septembri. Čo sa však naozaj zmenilo? Ako hovoril veľký demaskovateľ Daniel Ellsberg, vo Washingtone sa uskutočnil tichý prevrat a teraz tam vládne zúrivý militarizmus. Pentagon v súčasnosti vedie tajné vojny v 124 krajinách, nazývajú ich „špeciálnymi operáciami“. A vo vnútri štátu následkom týchto večných vojen rastie chudoba a strata slobôd. Pridajme si k tomu nebezpečenstvo atómovej vojny, a musíme sa opýtať: prečo sa s tým vlastne zmierujeme?

Originál John Pilger: In Ukraine, the US is dragging us towards war with Russia

Čo píšú iní?

Novinárka dostala pokutu za „urážku“ vojenského cintorína...

Taganský súd Moskvy čiastočne uspokojil podanie veterána Veľkej vlasteneckej vojny zo Saranska o ochrane čti a dôstojnosti a uložil pokutu 7000 rubľov novinárke Ol'ge Romanovej za jej slová o novom memoriálnom cintoríne v dedinke Čelobit'jevo (Mytiščinského rajónu). Žalobca žiadal milión rubľov.

Účasť ruského ministra obrany S. Šojgu Ol'ga Romanovová okomentovala slovami: „Čelobit'jevo – výborné miesto, aj názov vyhovuje. Šojgu položil základný kameň cintorína domácich... („zvierat, brucháčov...“).

(Poznámka – v origináli novinárka použila slovnú hračku, v slove „животные“, keď v slove (zvieratá) zvýraznila písmeno „Ы“, čím sa zmenil jeho prvoplánový význam. Napríklad aj na domácich „brucháčov“...)

Podľa ria.ru, 26. jún 2014

72. výročie hrdinskej smrti plk. in memoriam Jozefa Gabčíka

Dňa 18. júna 2014 sme si pripomenuli 72. výročie hrdinskej smrti plk. in memoriam Jozefa Gabčíka, ktorý 27. mája 1942 o 10.35 h v Prahe, spoločne s rtm. Janom Kubišom zo skupiny Anthropoid, uskutočnil atentát na SS-Obergruppenführera a generála polície Reinharda Heydricha, zastupujúceho ríšskeho protektora v Protektoráte Čechy a Morava.

Nenávidený kat českého národa utrpel ťažké zranenie, ktorému podľahol 4. júna 1942. Po tomto smelom čine čs. parašutistov zavládol v Čechách a na Morave obrovský teror, zastrasovanie a hľadanie atentátnikov. Počas masívnej vlny represálií sa Jozef Gabčík spolu s ďalšími šiestimi parašutistami ukryl v krypte kostola Sv. Cyrila a Metoda v Resslovej ulici, kde 18. júna 1942 po nerovnom boji s nepriateľskou presilou, ktorých na stopu priviedol zradca Karel Čurda, príslušník paraskupiny OUT DISTANCE, spáchal samovraždu.

Jozef Gabčík, rodák z Polusvia, bol statočným čs. vlastencom, nebojácny a disciplinovaný vojakom, ktorý splnil rozkaz. V roku 2002 bol povýšený do hodnosti plk. in memoriam Armády ČR a 22. novembra 2005 aj OS SR. Od roku 1997 nesie 5. pluk špeciálneho určenia v Žiline čestný názov Žilinský pluk Jozefa Gabčíka

Podľa vhu.sk

Atentát na Heydricha – príbeh Jozefa Gabčíka a Jana Kubiša

Festivalovú premiéru dokumentu Atentát na Heydricha – Príbeh Jozefa Gabčíka a Jana Kubiša mohli diváci prvýkrát vidieť na tohtoročnom medzinárodnom filmovom festivale Art Film Fest 2014 v Trenčianskych Tepliciach.

Film je unikátnou rekonštrukciou atentátu na zastupujúceho ríšskeho protektora Reinharda Heydricha, ktorý bol považovaný za najväčší odbojový čin 2. svetovej vojny.

Autorkou dokumentu je novinárka Veronika Tóthová. Festivalovej premiéry sa zúčastnila aj pani Katarína Tomčíková, praneter Jozefa Gabčíka.

Podľa mosr.sk, jún 2014

V USA bol zatknutý bývalý osvienčimský dozorca

V Spojených štátoch bol zatknutý bývalý dozorca koncentračných táborov Osvienčim a Buchenwald, 89-ročný Johann Breyer. V Nemecku sa po ňom pátralo kvôli spoluúčasti na vraždách 216 tisíc židov, konštatoval 19. júna 2014 americký súd.

Obvinený sa narodil v bývalom Československu a ako 17-ročný vstúpil do radov Waffen-SS. Dnes však tvrdí, že ho na to prinútili a že s vraždami židov nemá nič spoločné.

Do USA emigroval v roku 1952. Pokus o jeho deportáciu sa udial už v 90-tych rokoch, no advokát ho zachránil. Potom sa však našli ďalšie dôkazy proti nemu. Tie napríklad prezrádzali, že bývalý esesák slúžil v Osvienčime, skôr ako uvádzal, a že bol aj dozorcami v časti Birkenau – založenej na priemyselnej likvidácii zajatcov.

Podľa lenta.ru, 19. jún 2014

V Rige deťom postavili na hranie... esesáka

V centre starej Rigy postavili pre deti kopček v podobe vojaka granátnickej divízie Waffen SS.

Detské ihrisko vedľa chrámu sv. Petra je vytvorené z dreva a naľakované do ružovej farby. Napriek tomu, že výtvar nemá prírodné vojenské znaky, blogeri ho „spoznali“ podľa tvaru helmy a osobnej zbrane (Sturmgewehr 44, STG/MP 44). Pravdou však je, že niektorí v nej vidia kalašnikov.

Podľa lenta.ru, 17. jún 2014

Od hrdinskej smrti čs. parašutistov uplynulo 72 rokov

(Dokončenie zo str. 1)

Tohtoročného pietneho aktu sa tradične zúčastnili najvyšší predstavitelia Českej republiky na čele s prezidentom ČR, podpredsedníčkou Senátu a ministrami vlády ČR vrátane ministra obrany. Prítomní boli aj zástupcovia diplomatického zboru, predstavitelia Československej obce sokolskej, Českého zväzu bojovníkov za slobodu, Armády ČR a mesta Prahy. Aktu sa zúčastnil aj posledný žijúci člen čs. parašutistických jednotiek vysadených počas vojny v Protektoráte, generálmajor Jaroslav Klemeš. Česi však pri tomto akte odhalili rovnakú slabinu, akú aj my prezentujeme už zopár rokov, a to je totálna absencia mládeže. Oslavy pokračovali pietnym ak-

tom a uctením si pamiatky parašutistov pri pomníku čs. parašutistov a ich spolupracovníkov v domacom odboji v pražských Dejviaciach. K prítomným sa prihovril podpredseda Zväzu bojovníkov za slobodu a starostka Prahy 6.

Pre nás trochu smutným faktom pietneho aktu bolo, že SR tu mala tradične minimálne zastúpenie, hoci Česi vždy ako prví hrajú hymnu SR. Nevideli sme tu zástupcu SZPB ani ZV SR, a len z informácie hlavného garanta osláv (predsedu Klubu výsadkových veteránov Praha) sme sa dozvedeli o nenápadnej účasti „uniformovaného podplukovníka Armády SR“. No ten sa z druhej časti osláv (vojenskej) pri pomníku čs. parašutistov i tak „vyparil“.

Lubomír DUBEŇ

Na ulici Resslovej členovia bratislavského klubu vojenských výsadkárov (zľava) Juraj Poláček, predseda klubu Lubomír Dubeň a jeden zo zakladateľov 5. pluku špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka Jozef Tuček. Vľavo v pozadí od J. Poláčka je vidieť pamätnú dosku a pod ňou rozstrieľané okolie okna, z ktorého sa bránili hrdinskí čs. výsadkári.

„Niektorí účastníci sa nás pýtajú, kto sme, odkiaľ sme, a sú nadšení keď im odpovieme, že sme Slováci a prišli sme si uctiť aj nášho Gabčíka,“ hovorí Lubo Dubeň.

V čo my zatiaľ len dúfame, v tom Česi riešia už len detaily!

V dvojtyždenníku ČSBS *Národní osvobození* č. 13/2014 ma prekvapil krátky článok pod názvom *Kelner alebo Kellner? Odhaľuje totiž rozdielnosť českého a slovenského prístupu k vlastným tradíciám.*

Článok pojednáva o troch občanoch pražskej štvrti Stodůlky, ktorí sa v závere vojny zúčastnili boja s nejakou nemeckou jednotkou a že (a teraz to príde!) po dvoch z nich už majú ulice (Jindrova a Hlušičkova) pomenované a chceli by aj po treťom, ale nevedia, ako sa správne píše jeho priez-

visko. **Kelner alebo Kellner?**

A tak tajomník názvoslovnej komisie Hlavného mesta Prahy (???) – čiže nie odbojársky, ale samosprávny funkcionár!) oslovuje verejnosť s prosbou o pomoc pri vyjasnení tohto problému.

To je rozdiel, že? My máme veľakrát plné ústa slov a Česi o to

viac jednoduchých činov. U nás nevieme presadiť nielen návrat názvov ulíc po hrdinoch národa, ba pomenovanie po „nových“ je už vôbec vo hviezdach.

Akí sme naozaj? Sme na svojich hrdinských predkov pyšní, alebo sa za nich hanbíme? Zatiaľ platí to... Veď napríklad z Bratislavy bez náhrady zmizla nielen ulica Mírka Nešpora..., ale hlavné mesto nemá ani ulicu pomenovanú po jedinom slovenskom bojovom Hrdinovi ZSSR kpt. Jánovi Nálepkevi (nebojový bol aj G. Husák). -mi-

Vyhlásenie k občanom SR

Predsedníctvo oblastného výboru a predsedovia základných organizácií SZPB v B. Bystrici schválili 17. júna 2014 vyhlásenie, v ktorom vyjadrili znepokojenie nad vyhlásením amerického prezidenta Baracka Obamu v Poľsku ohľadom rozmiestnenia amerických vojsk na tomto území.

Eskalácia vojenskej sily v blízkosti ruských hraníc môže síce poslúžiť na zastrašenie druhej strany, hovorí sa vo vyhlásení, no je tu oveľa väčšie nebezpečenstvo, že to prerastie do vojenského konfliktu, ktorý môže mať nedeľateľné dôsledky pre ľudskú civilizáciu.

Banskobystrickí protifašisti poukazujú aj na to, že história nám ukazuje, kto v 20. storočí vyvolával vojnové konflikty vo svete s cieľom presadenia vlastných politických záujmov, získania teritoriálnej výhody a ovládania iných krajín. Naša organizácia preto nemôže pripustiť ani možnosť vzniku nového vojnového konfliktu. Rázne preto povedzme „nie“ rozmiestňovaniu akýchkoľvek vojsk.

Naša anketa

(Dokončenie zo str. 1)

Štefan Tichý, tajomník ObIV SZPB Martin: Naš región je bohatý na povstalecké tradície a tak leto nie je v Turci „uhorkovým obdobím“.

Kvôli množstvu pamätníkov, hrobov a pamätných miest naši členovia zväzu v spolupráci so samosprávou upravujú, čistia a skrášľujú pomníky a hroby tých, ktorí za nás obetovali svoju krv a životy. Tak tomu bolo v Sučanoch, Sklabini, Martine, Podhradí, na Slovanoch, vo Vrútkach, v Lipovci.

V Turanoch ide miestna ZO SZPB odhaliť pamätnú tabuľu na partizánskom bunkri oddielu Fatranský Kriváň (pod velením Ladislava Nosáka) z 2. partizánskej brigády gen. M. R. Štefánika.

Samozrejme, že leto je známe aj stretnutiami pri guláši a zájazdmi.

Ján Machovič, tajomník ObIV SZPB L. Mikuláš: Pre nás je leto obdobím obnovy a udržiavania pamiatok. Momentálne dokončujeme obnovu bunkrov v partizánskom tábore v dolinke Krčahovo. Vyhotovujeme tu aj informačné tabule a upravujeme prístupové chodníky.

Ďalšou aktivitou je vyhotovenie nového oplotenia okolo hrobu padlých partizánov na Lúčkach v Demänovskej doline a novej stromovej výsadby okolia hrobu.

16. JÚN

Mnohé obrazy vo francúzskych galériách nie sú ich majetkom. Pochádzajú od židovských rodín, ktorým ich zhabali nemeckí nacisti. Keď sa po vojne vrátili do Francúzska, ich pôvodných majiteľov už často nehládali. Teraz sa to Francúzi usilujú napraviť. Pred 15 mesiacmi ustanovili odbornú komisiu, ktorá však zatiaľ našla iba zo dve desiatky výtvarných diel, ale stále nevie identifikovať ich majiteľov. To ukazuje na zlyhanie systému, ale aj neochotu riaditeľov múzeí vyrovnáť sa s minulosťou.

17. JÚN

V Prahe odhalili pamätník 2 500 českým a slovenským letcom, ktorí bojovali proti nacistickému Nemecku v britskom Kráľovskom letectve (RAF). Dvojmetrovú bronzovú sochu okrídleného leva od Colina Spoffortha umiestnili v parku na Klárove. Pomník odhalil Nicholas Soames, vnuk britského premiéra počas 2. svetovej vojny Winstona Churchilla. Firemní aj súkromní sponzori z krajanskej komunity v Británii darovali na projekt stotisíc libier.

18. JÚN

Pravdepodobne na vrak ruskej ponorky z obdobia 1. svetovej vojny narazili potápači v 30-metrovej hĺbke pri estónskom ostrove Hiiumaa v Baltskom mori. Ide zrejme o vrak ponorky Akula (Žralok), ktorú objednali pre potreby ruského cárskeho námorníctva v roku 1906 a postavili v petrohradských lodeniach. Prvé ruské plavidlo vhodné na absolvovanie väčších vzdialeností pod morskou hladinou meralo 56 metrov. Ponorka sa v novembri 1915 po-

topila, pravdepodobne po tom, čo narazila na mínu. Zahynulo všetkých 35 členov posádky.

26. JÚN

V Brne našli originál sarajevského jedálneho lístka z roku 1914, ktoré bolo pripravené ako obed pre následnícky pár rakúsko-uhorskej monarchie Františka Ferdinanda a Žofiu Chotkovú v sídle bosnianskej vlády. Menu je unikátne tým, že bolo prichystané na deň, keď bosniansko-srbský nacionalista Gavrilo Princip spáchal atentát na následníka rakúsko-uhorského trónu a jeho manželku. (ao)

stalo sa VO SVETE
16. 6. – 26. 6. 2014

Aká bude budúcnosť Hitlerovho Mein Kampf?

Ministri spravodlivosti nemeckých spojových krajín na konferencii v Rujane v B. Baltskom mori koncom júna 2014 potvrdili, že urobia maximum pre to, aby dielo Adolfa Hitlera Mein Kampf zostalo v Nemecku na indexe, čo znemožní jeho distribúciu, predovšetkým v nekomentovanej podobe.

(Vlastníkom autorských práv do ich vypršania 31. decembra 2015 je Bavorsko. Dovtedy má možnosť blokať všetky pokusy o vydanie tohto diela s odvolaním sa na vlastníctvo autorských práv. Od 1. januára 2016 sa preň táto možnosť skončí.)

Ministri v spoločnom uznesení konštatovali, že Mein Kampf je strašným príkladom písomnosti pohrdajúcej ľuďmi, a že zákaz distribúcie umožňuje už aj existujúca legislatíva, pretože obsahuje adekvátny článok o štvaní ľudu. Podľa DPA, 26. jún 2014

VÝZVA

Oblastného výboru SZPB vo Svidníku oblastným výborom SZPB a občanom Slovenska na uctenie si pamiatky vojakov a obetí I. svetovej vojny

Oblastný výbor Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov vo Svidníku na základe iniciatívy Základnej organizácie SZPB v Stropkove vyzýva oblastné výbory SZPB, ako aj všetkých občanov Slovenska, aby si v deň 100. výročia vypuknutia I. svetovej vojny, 28. júla 2014, na vojnových cintorínoch z tohto konfliktu uctili obeť vojny – vojakov bez ohľadu na ich národnosť, vierovyznanie a príslušnosť k bojujúcej strane.

Vzdajme úctu a hold zapálením sviečky, tichou spomienkou alebo modlitbou tým, ktorí pre rozpory a túžbu po moci vládcov boli nahnaní ako potrava pre delá a gulky, mnohokrát ani nevediac, za čo bojujú. Privítajme účasť kňazov všetkých konfesií pôsobiacich v oblasti cintorína.

Prispějme tak k celosvetovému mierovému hnutiu a snahám o zabránenie vojnovým konfliktom.

Vo Svidníku 1. júla 2014

ObIV SZPB Svidník

Skončil sa 6. ročník súťaže Cesty za pozn

Nedávno skončený ročník celoslovenskej literárnej a výtvarnej súťaže „Cesty...“ bol venovaný 70. výročiu SNP a 69. výročiu ukončenia 2. svetovej vojny. Zúčastnili sa ho žiaci základných škôl, stredných škôl, ZUČ, škôl s umeleckým zameraním a špeciálnych škôl z celého Slovenska.

Vyhlasovateľom súťaže bolo Múzeum SNP v B. Bystrici a Slovenský zväz protifašistických bojovníkov. Slávnostné odovzdávanie cien sa uskutočnilo 13. júna 2014 v Múzeu SNP v Banskej Bystrici na základe hodnotenia, ktoré prebehlo 27.–30. 5. 2014.

Súťažné témy:

- Nemáme právo zabudnúť na obeť boja proti fašizmu.
- Pred 100 rokmi vypukla 1. svetová vojna, ale ľudstvo sa z nej nepoučilo.
- Prečo mládež siaha po alkohole, cigaretách a iných drogách?
- Je zjednotená Európa len snom?
- Pre vábivý chodník neopúšťaj cestu!
- Aj malý skutok je viac ako veľké slová.
- Dobrý priateľ ti pomôže, ale tvoje chyby nezakrýva.

Súťažné kategórie:

I. kategória:

Deti od 6 do 10 rokov (žiaci 1.–4. ročníka ZŠ, ZUŠ, špeciálnych škôl).

II. kategória:

Deti od 11 do 15 rokov (žiaci 5.–9. ročníka ZŠ, ZUŠ, špeciálnych škôl, žiaci 1.–8. ročníka osemročných gymnázií).

III. kategória:

Mládež od 16 do 18 rokov (študenti SŠ, 5.–8. ročníka osemročných gymnázií, ZUŠ, klienti výchovno-vzdelávacích inštitúcií pre mládež).

V literárnej súťaži mohli autori vytvoriť dielo v oblasti prózy alebo poézie. 235 žiackych prác využilo úvahu, rozprávanie, opis, rozhovor.

Vo výtvarnej súťaži bola v 460 prácach využitá kresba, maľba, fotografia či kombinovaná technika.

VÝTVARNÁ ČASŤ

I. kategória

- 1. miesto: Jakub Vereb „Technický vývoj“**
ZUŠ Kováčska 43, Košice
- 2. miesto: Veronika Hanusková „Ja a môj ocko“**
SZUŠ LAVUTA, Magurská 14, Banská Bystrica
- 3. miesto: Adam Martiška „Pred 100 rokmi vypukla 1. svetová vojna, ale ľudstvo sa z nej nepoučilo“**
ZŠ J. Hollého, Topoľčany

II. kategória

- 1. miesto: Lucia Perešová „Feťák“**
ZUŠ Kováčska 43, Košice
- 2. miesto: Katarína Lehotská**
ZŠ a MŠ Demänovská 408, L. Mikuláš
- 3. miesto: Rebeka Riečanová „Pre vábivý chodník neopúšťaj cestu“**
ZŠ a MŠ Tajovského 2, Badín

Cena SZPB: Róbert Ferenc „Nemáme právo zabudnúť na obeť boja proti fašizmu“

Spojená škola internátna, Komenského 3, Humenné

III. kategória

- 1. miesto: Alexandra Járóová „Nemáme právo zabudnúť na obeť boja proti fašizmu“**

SUŠ scénického výtvarníctva, Sklenárova 7, Bratislava

- 2. miesto: Vasil' Škumanič „Pred 100 rokmi vypukla 1. svetová vojna, ale ľudstvo sa z nej nepoučilo“**
Stredná odborná škola technická Družstevná 1737, Humenné

- 3. miesto: Daniel Laktič „Na ulici“**
ZUŠ Kováčska 43, Košice

Cena Múzea SNP: Laura Červenková „Nemáme právo zabudnúť na obeť boja proti fašizmu“

SUŠ scénického výtvarníctva, Sklenárova 7, Bratislava

LITERÁRNA ČASŤ

I. kategória

- 1. miesto: Miroslav Szepessy „Ako som sa rozdelil“**
Evanjelická ZŠ Zlatice Oravcovej, Daxnerova 42, Rimavská Sobota
- 2. miesto: Natália Kasalová „Okno“**
ZŠ a MŠ Hontianske Moravce
- 3. miesto: Kristián Humeník „Vojna“**
ZŠ A. Dubčeka, Budovateľov 9, Martin

II. kategória

- 1. miesto: Ivana Šaffová „Nedá sa zabudnúť...“**
ZŠ J. A. Komenského 1, Michalovce
- 2. miesto: Miroslav Malinovský „Spojená Európa“**
ZŠ Mlynská 50, Senec
- 3. miesto: Slavomíra Hroncová „Zaspala som s vankúšikom v náručí“**
ZŠ a MŠ Alexandra Vagača, Štúrova 12, Detva

III. kategória

- 1. miesto: Jana Balúchová „Spomienky na vojnu“**
Cirkevné gymnázium Štefana Mišíka, Radničné námestie 8, Spišská Nová Ves
- 2. miesto: Katarína Jančeková „Život očami gympláčky“**
Gymnázium Topoľčany, Ul. 17. novembra 1180
- 3. miesto: Júlia Kromková „Pre vábivý chodník neopúšťaj cestu“**
Gymnázium Komenského 13, Lipany
- 3. miesto: Zuzana Zibrínová „Môj príbeh“**
Odborné učilište internátne, Haličská cesta 80, Lučenec

Keďže historicky 1. ročník súťaže Cesty za poznaním minulosti pozostával aj z krajských kôl, do celoslovenského kola, ktoré sa hodnotilo v Múzeu SNP, boli zaslané iba najlepšie práce, preto neexistuje presná štatistika počtu prác. Iba na porovnanie, do 2. ročníka prišlo 312 literárnych a 284 výtvarných prác. V minulom ročníku to bolo 311 literárnych a 757 výtvarných prác.

Takže počet literárnych prác je približne konštantný, kolíše počet výtvarných prác. Pokiaľ ide o školy, v každom ročníku sa zjavujú nové, ktoré sa do predchádzajúcich ročníkov nezapojili.

Vo vzťahu detí k téme SNP sme si, najmä v literárnej kategórii, všimli, že najlepšie práce sú tie, kde deti opisujú svoj vlastný pohľad a vnímanie vojnových udalostí, prípadne posudzovanie toho, ako k SNP pristupujú ich rovesníci. Veľakrát citlivo a inteligentne.

Momentka zo slávnostného odovzdávania cien.

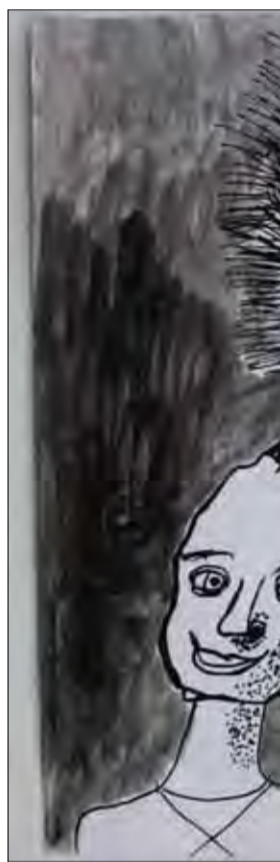
1. miesto – Jakub Vereb – 10 r.

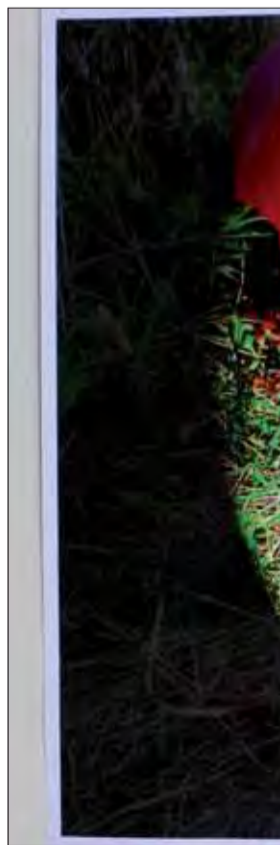
2. miesto – Katarína Lehotská.

Cena Múzea SNP – Laura Červenková – 17 r.

2. miesto – Veronika Hanusková

3. miesto – Rebeka Riečanová

nusková – 8 r.

anová – 13 r.

Spojená Európa

(Úvaha)

Je spojená Európa len snom? Ťažko povedať. Znamenalo by to teda, že by sa všetky krajiny Európy riadili rovnakými pravidlami, teda z každého štátu Európy by sa zobralo niečo, čím by sme sa riadili aj my.

Pre Slovensko by to bolo asi ťažké rozhodovanie. Výhodou by pravdepodobne bolo španielske popoludňajšie voľno – siesta. Za svoju by sme mohli považovať aj najväčšiu predajňu s dámskou obuvou, ktorá je viditeľná aj z vesmíru a poznáme ju pod krycím názvom – Taliansko.

Sklamaní by však ostali milovníci pravého maďarského guláša, pretože hlavným dodávateľom mäsa by sa stalo Poľsko. Náš jedálniček by sa pravdepodobne rozšíril aj o niektoré severské pokrmy, akými sú ľadová drť, mrazená pizza či pravá šesťkrát deprimovaná fínska vodka.

A teraz vážne. Je vôbec možné riadiť také veľké územie, akým by bola celá Európa? Zanikli by európske športové súťaže, keďže už by sme boli všetci jeden národ?

Vzdala by sa každá krajina toho, čo ju robí jedinečnou? Nerozpútali by sa vojnové konflikty kvôli jazykovej, národnostnej či náboženskej odlišnosti? Aké by bolo hlavné centrum spojenej Európy? Aký by bol hlavný jazyk? Ktoré platidlo by sme používali? A vôbec, kto by okrem ekonomicky slabých štátov stál o spojenie celej celučickej Európy?

Podľa mňa sú už ďalšie otázky zbytočné. Myslí si, že každý človek je hrdý na svoju krajinu a nestojí o takú radikálnu zmenu, ktorá by priniesla viac rozruchu, chaosu, problémov a nevyriešených otázok ako úžitku.

Pre mňa je teda odpoveď jasná. Spojená Európa by mala ostať aj naďalej len snom.

Miroslav Malinovský, 7. A, ZŠ Mlynská 50, Senec

Nedá sa zabudnúť...

Vlhké oko, bolesť v duši.

Spomienka sťa kameň ťaží, spánok ruší.

*Ostré strely, kruté boje,
bránili naše, ale i tvoje...*

*Do trávy padol ako list,
stratí sa správa, čo má prísť.*

*A prešli mnohé máje a mnoho kvetov opadlo,
aby svitlo nové krajšie ráno.*

*Lepšie časy by sme žili
bez násilia, krutej sily.*

*Miesta hrôzy stráži splín
a smútok je v diali.*

*Pre náš pokoj a mier
už nie sú s nami.*

*Zájdí, priateľ, zájdí ku pomníku
a tichučko svoju hlavu skloň.
Za teba tu spia v mlkvom tichu,
za boľavý tvojich predkov ston.*

*Za slobodu, radosť, nový život, ktorý mám
vdaka a úcta patrí práve vám.*

Ivana Šaffová, 2. kategória, ZŠ, J. A. Komenského 1, Michalovce.
Téma: Nemáme právo zabudnúť na obeť boja proti fašizmu.

NA SLOVIČKO S...

Všetci by sme si mali navzájom pomáhať – Príbeh statočnej ženy

Plukovníčka v. v. Mária Pelcrová

vojnová veteránka, ošetrovatelka, po oslobodení diplomovaná sestra, celý svoj život od útleho veku mladého dievčaťa zasvätila vojenskému zdravotníctvu.

„Robila som len to, čo bolo v tom momente treba.“

Narodila sa 28. októbra 1927 v obci Imšady – Negrovec pri Mukačeve, v slovenskej rodine, vo vtedajšej Podkarpatskej Rusi v Československej republike. Mala len trinásť rokov, keď odišla z rodnej dedinky do poľsko-československého pohraničia. Keď v auguste 1940 prišli na lazy fašisti, brali ľudí do zberných táborov. Mária Pelcrová sa ocitla medzi deťmi určenými na transport do Osvienčimu. Mala však vysoké horúčky, a to ju zachránilo pred transportom. Nemci sa báli epidémie a preto ju nezobrali. V roku 1943 bola nasadená na ťažké práce v Maďarsku. Podarilo sa jej ujsť do ZSSR, kde ju prijali do Červenej armády a umožnili absolvovať 3-mesačný sanitársky kurz. Najprv plnila úlohu zberača ranených vojakov a až potom sanitárky. Ošetrovala ranených priamo na bojisku, prala obvazy, a tak ako ostatní, keď bolo treba, kopala zákopy... Neskôr ju brat, príslušník 1. československého armádneho zboru v ZSSR (zahynul 6. októbra 1944 v bojoch na Dukle), priviedol medzi zdravotníkov 2. tranzitnej roty zboru.

Ako si spomínate na situáciu, keď pri jednej bojovej operácii ste na brehu rieky našli zranených vojakov, ktorých tam z bojiska odtiahla zdravotná sestra, ktorá pri tom zahynula?

Najprv som si myslela, že sú mŕtvi. Až keď som sa viacej poprizerala, ukázalo sa, že žijú. Uvedomila som si, že ich musím dostať na druhý breh, lebo ináč zahynú. Bez zbytočného rozmýšľania som prvých dvoch ťažko ranených naložila do loďky a chytila sa ťažkých vesiel. Žiaľ, ťažké zranenie vojakov im nedovolilo pomôcť mi pri veslovaní. Pre mňa to bola jedna z najťažších životných skúšok. Od pluzgierov, ktoré sa mi vytvorili od ťažkých mokrých vesiel, mi z rúk viseli kúsky kože. Síce som cítila veľkú bolesť, ale postupne som previezla všetkých ranených a zabezpečila, že ich odviezli do poľnej nemocnice. Bola som preto veľmi rada, že si ma všimol pán primár v poľnej nemocnici a ruky mi ošetril.

Na druhý deň ste však nevyužili ponuku na prepravu automobilom. Do tyla ste išli napriek bolestiam peši.

Keďže moje nohy boli zdravé, uvoľnila som miesto, aby sa mohol odviezť ten, ktorý bol na tom zdravotne horšie.

Neboli to však jediní vojaci, ktorým ste nezištne pomohli. Ako zdravotníčka ste prešli pekľom bojov na Dukle.

Poskytla som zdravotnú starostlivosť stovkám vojakov. Robila som to s láskou. Veď všetci bojovali proti fašistom, ktorí nás chceli obráť o našu slobodu. Ťažko sa mi na toto obdobie nepredstaviteľného utrpenia ľudí čo i len spomína.

Ako zberačka ranených a zdravotníčka v prvej línii 2. ukrajinského frontu som zažila vojnové hrôzy, utrpenia vojakov. V momente ťažkého zranenia si všetci

priali, aby mohli žiť a vidieť sa ešte so svojimi blízkymi. Mnohí z nich boli pritom len na hranici dospelosti a celý život mali mať ešte len pred sebou.

Nakoniec aj na vašom zdraví sa predsa len vojna trvalejšie podpísala.

Počas leteckého náletu, pri poľskom Sambore ma zranila črepina do ľavej ruky. Prežila som to s otrasom mozgu i s navždy poškodeným sluchom. Po vyliečení som sa však opäť vrátila k starostlivosti o ranených.

Prešli ste ohňom bojov o Duklu, Lip-tovský Mikuláš, Vrútky, Žilinu, Kroměříž až do Prahy. Ako sa na to pozeráte s odstupom takmer 70 rokov?

Bola to strastiplná cesta, ale víťazná. Jedným z najkrajších dní v mojom živote sa preto stal 17. máj 1945, keď som spolu s 500 ženami – po boku príslušníkov 1. čs. armádneho zboru – pochodovala na Staromestskom námestí v Prahe.

Po vojne ste sa s novým elánom pustili do práce. Namiesto každodenného odpočinku ste časť z noci pritom venovali učeniu.

Absolvovala som ošetrovateľskú školu Československého Červeného kríža a získala kvalifikáciu zdravotnej sestry. Slúžila som v Miloviciach a v ďalších jedenástich nemocniciach vrátane dnešnej Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku, kde som bola vrchnou sestrou.

* * *

Mária Pelcrová pre zranenia z vojny musela nakoniec predčasne odísť do zálohy. Zostala v Martine ako civilná zamestnankyňa na posádkovej ošetrovni. Neskôršie v záslužnom povolaní zdravotnej sestry pokračovala v tamojšej fakultnej nemocnici. Jej celoživotným krédom je pomáhať ľuďom. „Myslím si, že všetci by sme si mali navzájom pomáhať a je jedno, kde pracujeme a v akej funkcii sme.“ Ušľachtilá to jej myšlienka, ktorá sa, žiaľ, akoby vytrácala z dnešných vzťahov.

Za výnimočné skutky sa M. Pelcrovej dostalo aj zaslúžilého uznania. Jej hrud' zdobia desiatky československých, sovietskych, poľských, ukrajinských a slovenských vyznamenaní. Na Slovensku je jedinou žijúcou nositeľkou striebornej medaily Florence Nightingalovej, ktorú jej udelil Medzinárodný výbor Červeného kríža v Ženeve. Ako členka SZPB na stretnutiach s občanmi a najmä s mládežou pripomína nebezpečenstvo fašistickej ideológie, ktorá, použijem klišé, nespí. Pripomína hrdinstvá tých, ktorí obetovali svoje životy za našu nezávislosť a slobodu v boji proti fašizmu. Čo sa týka svojich zásluh, len skromne hovorí: „Robila som len to, čo bolo v tom momente treba. Ošetrovala som ranených a v prípade potreby ich aj odnášala do bezpečia.“

Vladimír DOBROVIČ

SZPB je našou jednoznačne najdôslednejšou

Všetko na počesť 70. výročia SNP

Zmluva o spolupráci ZO SZPB Špania Dolina s dvomi základnými organizáciami (ZO SZPB Jána Rýsa na Triede SNP v Banskej Bystrici a ZO SZPB Donovaly) ešte z roku 2012 je pre niekoho možno raritou, no pre nás je praktickou a aj spoločnou motivačnou pomôckou.

Napríklad koncom mája sme navštívili Donovaly, aby sme sa poinformovali, ako u nich prebieha príprava na 70. výročie SNP. Predseda Miroslav Mydlo a tajomník Virgil Farkasovský nás zasvätili nielen do plánu práce ich ZO SZPB, ale slovami Jaroslava Palúcha nás oboznámili aj s činnosťou občanov Donoval a príslušných obcí počas SNP až do ich úplného oslobodenia.

Začiatkom júna 2014 sme sa ocitli aj mimo nášho regiónu, na vojenskom cintoríne Nicovô nad Liptovským Mikulášom. Tak ako v Donovaloch, i tu sme si položením kytice kvetov uctili pamiatku našich padlých osloboditeľov.

O pár dní neskôr, už 10. júna 2014, sme spolu so ZO SZPB Jána Rýsa z Triedy SNP v B. Bystrici navštívili obec Lúčky, kde sme sa stretli nielen s miestnymi funkcionármi, starostom Antonom Druskom

a predsedom ZO SZPB Metodom Močárom, ale aj tajomníčkou OblV SZPB v Ružomberku Alžbetou Špirkovou a predsedom SZPB Pavlom Sečkárom.

Kyticu kvetov k miestnemu pomníku osloboditeľov spolu s nami položili žiaci ZŠ v Lúčkach, ktorí nás privítali básňou i spevom s partizánskou tematikou. Harmonikový sprievod k podujatiu za nás pridal priamy účastník SNP Vladimír Strmeň.

V miestnej kúpeľnej dvorane mal slávnostný prejav predseda SZPB P. Sečkář. Poďakoval sa v ňom za vykonanú prácu a odovzdal medailu M. R. Štefánika III. stupňa starostovi obce Lúčky Antonovi Druskovi a predsedovi miestnej ZO SZPB M. Močárymu a medailu M. R. Štefánika II. stupňa predsedovi ZO SZPB Jána Rýsa z Tr. SNP v B. Bystrici Štefanovi Bartošovi.

Štefan PAŠKO, predseda ZO SZPB Špania Dolina
(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Členovia ZO SZPB Jána Rýsa Triedy SNP B. Bystrica a ZO SZPB Špania Dolina pri pomníku Osloboditeľov obce Lúčky.

Spoločná snímka tematický zjazd so žiakmi základnej školy k partizánskej nemocnici v Roháčoch pod vrchom Salatín.

Rozpráva priamy účastník František Jurina.

Aktívne Istebné

Pre ZO SZPB Istebné je jún mesiacom aktivít. Podarilo sa nám totiž zachrániť samotnú existenciu základnej organizácie, a práve to nás napružilo. Navyše nám pomohla spolupráca s tunajšou základnou školou.

V stredu 11. júna 2014 sme uskutočnili pre žiakov kvíz s tematikou SNP a protifašistického odboja. Žiaci tunajšej školy sa zapojili do tejto súťaže s veľkým nadšením. Neušiel nám ani dátum 12. 6. 2014, kedy sa dožíva 94. narodenín stále aktívny priamy účastník odboja a vojnový veterán František Jurina zo Zuberca.

Dňa 13. 6. 2014 sme absolvovali tematický zjazd so žiakmi ZŠ k partizánskej nemocnici v Roháčoch pod vr-

chom Salatín. Pridala sa k nám aj tajomníčka OblV SZPB Ružomberok Alžbeta Špirková, ktorá Františkovi Jurinovi odovzdala medailu Milana Rastislava Štefánika I. stupňa za aktívnu činnosť v SZPB.

Zašli sme si aj na partizánsky cintorín na Zverovke. A tu sme spolu so žiakmi ZŠ, s predsedom SZPB Dušanom Sabolom a predsedom HDK ZO SZPB v D. Kubíne Štefanom Novákom vzdali úctu padlým partizánom.

Pavol STUHLÝ, snímka Štefan Novák

Asi 30 odbojárov z Turca sa na strelnici v Jahodníkoch (Martin) stretlo na streleckej súťaži dvojboja (puška a pištoľ) jednotlivcov a družstiev, aby si vyslúžili aj takéto ceny.

V spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska sme na Martine uskutočnili okresné športové hry. Súťažilo sa v hode granátom na cieľ i do diaľky, v stolnom tenise valčekom na diaľku. Aj na zábere vidieť, ktoré pohlav-

Cezhraničná aktivita Košičanov

23. júna 2014 sa v Užhorode konala medzinárodná vedecká konferencia „73. výročie začiatku Veľkej vlasteneckej vojny“, na organizácii ktorej sa podieľali Zakarpatská oblastná organizácia Všeukrajinského zväzu účastníkov vojny (VZÚV) a košická oblastná organizácia SZPB

Za delegácie na nej vystúpili predseda OblV SZPB Košice Ján Dianiška, predseda oblastnej organizácie a člen Prezídia VZÚV Vladimír Bužan a člen VZÚV Viktor Šilov.

Delegáti si hneď po otvorení konferencie uctili pamiatku Milana Sidora a na návrh Jána Dianišku rozhodli, že v októbri usporiadajú a jeho pamiatke

venujú pamätný pochod po miestach bojovej slávy východného Slovenska, ktorý ako štafetové podujatie zorganizoval pred 40-timi rokmi práve on.

Pamiatke Milana Sidora sa venovali i ukrajinské médiá. Napríklad s titulkom „Lúčime sa s tebou, pobratim...“

Vladimír BUŽAN

Naši víťazi.

Vojna v ich budúcnosti

Kancelária preplnená výkresmi. Tak vyzerá každoročná scéna literárno-výtvarnej súťaže Vojna očami mladých, určená pre žiakov základných škôl, ktorú už po trinásty raz usporiadal OblV SZPB v Humennom. Je potešiteľné, že sa do nej zapojila väčšina humenských základných škôl.

Hlavným poslaním tohto ročníka, venovaného 69. výročiu ukončenia 2. sv. vojny a 70. výročiu SNP, bol predovšetkým rozvoj kreativity i objavenia nových literárnych a výtvarných talentov vrátane formovania pozitívneho vzťahu k histórii a k miestnym a regionálnym tradíciám. Súťažiaci svojimi dielami vyjadrili predstavivosť o zložitom a statočnom boji za slobodu a demokraciu, o utrpení v nacistických koncentračných a zajateckých táborech,

o činnosti priamych účastníkov protifašistického odboja v rokoch 1939–1945, ako aj o stradaní ostatných občanov.

Súťažilo sa v dvoch kategóriách. V literárnej časti žiaci využili záznamy z obecných kroník a spomienky a rozprávania starých a prastarých rodičov, prípadne starších príbuzných či susedov. Vo výtvarnej časti bol obdobný obsah rozvíjaný ľubovoľnými maliarskymi technikami i rozmermi maliieb.

Porota pre veľké množstvo súťažiacich musela tento rok ich výtvarné práce rozdeliť na dve skupiny, na práce I. a II. stupňa ZŠ. Vyhlásenie výsledkov a odovzdanie ocenení sa uskutočnilo 23. júna.

Najlepšie sa v oboch kategóriách umiestnili žiaci zo ZŠ Jána Švermu na Štefánikovej ulici, nasledovali žiaci zo ZŠ na Kudlovskej ulici, na Pugačevovej

nejšou protifašistickou organizáciou!

Pri uctení pamiatky umučených si Trnavčania spomenuli aj na občanov odvlečených zo Zavora. Na Júliusa Forsta, Jolanu Forstovú, Ladislava Klinga, Reginu Klingovú, Vojtecha Klinga, Aladára Kohna, Rozáliu Kohnovú a Dezidera Ringwalda.

Na znak piety sme na tomto pamätnom mieste položili veniec z kvetov a zapálili svetlo kahanca.

protifašistického odboja a veterán

Pred niekoľkými dňami sa členovia ZO SZPB v Strážskom stretli, aby si zmerali sily v rôznych súťažných disciplínach – hod granátom, polenom, loptou, šípkami. Všetci sme si vyskúšali všetko. Tak muži, ako aj ženy. Nechýbal ani kvíz z histórie 2. svetovej vojny a SNP, ktorý pripravil najmladší člen 29 ročný Martin Mochťák. Aj tu sa ukázalo, že história nám nie je ľahostajná a plný počet bodov dosiahli štyria súťažiaci, hoci ostatní sa tiež za svoje vedomosti nemuseli hanbiť. Na záver sme sa v dobrej nálade s chuťou pustili do opekaných klobások, ktoré nám pripravil Radko Lipovský. **Anna ZABLOUDILOVÁ**

futbalovom ihrisku v Dražkoviach pri v strelbe zo vzduchovky, vo vrhu guľou, e, v behu a raritou bol hod kuchynským ie má na to lepšie predpoklady. **Š. Tichý**

emá miesto

ulici a na ulici SNP. Absolútnou víťazkou sa stala žiačka VIII. B zo ZŠ Jána Švermu Katka Jevčáková (1. miesto v literárnej a 2. miesto vo výtvarnej kategórii II. stupňa). Vo výtvarnej kategórii medzi žiakmi I. stupňa ZŠ víťazné vavríny získala Emka Petrovčinová, na II. stupni kraľoval Michal Pidanič. Hodnotnými knihami boli ocenené aj jednotlivé školy.

Mnohí pedagógovia si pochvalovali nielen formu a zameranie, ale aj priebeh a výsledky tohtoročnej súťaže a podporili jej pokračovanie. Verejnosť bola o súťaži informovaná cez regionálne médiá.

Našou tradíciou je, že všetky tieto práce aj verejne prezentujeme. Tohtoročné budú vystavené počas slávnostnej akadémie a rokovania ObIV SZPB pri príležitosti 70. výročia SNP.

Gabriela ROSIČOVÁ

SZPB v Galante

Pri príležitosti 70. výročia SNP sme spolu s Domom MS zorganizovali pre žiakov základných a stredných škôl v okrese Galanta literárnu a výtvarnú súťaž. Zapojilo sa do nej 23 žiakov.

Porota ocenila 3 literárne a 3 výtvarné práce. Víťazi boli odmenení diplomami, knižnými poukážkami a čokoládou. Slávnostné vyhodnotenie sa konalo za prítomnosti predsedu ObIV SZPB J. Janského, tajomníčky ObIV A. Pongrácovej a riaditeľky Domu MS v Galante Z. Ga-

žovej. Slávnostného vyhodnotenia sa zúčastnila aj regionálna televízia, ktorá reportáž z toho odvysielala na svojom kanále.

V budúcom školskom roku plánujeme súťaž zopakovať s témou 70. výročie ukončenia 2. sv. vojny.

Naším najcennejším poznatkom je, že vďaka týmto súťažiam sa o protifašistickom odboji dozvedia aj deti, ktoré už o 2. sv. vojne takmer nič nevedia. Navyše aj vyučujúcich prinútila doštudovať si a žiakom sprostredkovať najnovšie informácie o SNP. **A. PONGRÁCOVÁ**

Trnavčania v Osvienčime

Osvienčim-Brezinka (cez vojnu ponemčené na Auschwitz-Birkenau) sú miesta v Poľsku, kde boli počas druhej svetovej vojny zmarené státisíce životov. Vrátnane slovenských. Pomohla tomu vláda, ktorá ako jediná spomedzi európskych vlád, v spolupráci s nacistickým Nemeckom, iniciatívne deportovala svojich židovských spoluobčanov na Hitlerom obsadené územia.

19. júna 2014 sme im prišli osobne vzdať úctu do Auschwitz-Birkenau. Spomienku zorganizoval predseda ZO SZPB mikroregiónu Zavora – Brestovany – Dolné Lovčice Ján Fančovič.

Na uzatvorenom nádvorí tábora Auschwitz, pri múre, kde boli väzni rôznych národností popravení zastrelením, predniesol spomienkovú reč. Úvodom popísal posledné slová deportovaných zo Zavora, „ktoré volali na ľudí stojacich na priedomí pred svojimi domami: Ľudia čo sme vám spravili, prečo nás odtiaľto vystavhováte? So slzami v očiach sa lúčili a slzy v očiach mali aj tí, ktorí im nedokázali pomôcť“.

V prejave pripomenul aj statočnosť rodiny Holúbkovicov, ktorá schovávala a zachránila časť rodiny Klingovcov. Ďalej citoval slová emeritného arcibiskupa Trnavskej arcidiecézy Róberta Bezáka: „Nikdy som nechápal, ako je to možné, že Tiso bol katolíckym kňazom a dovolil si zatvárať oči pred tým, čo sa v Európe už vtedy dialo. Veď on svoje pakty dohadoval s Hitlerom vtedy, keď sa už vedelo, kto je Hitler zač. Bolestný tiež, že odtiaľto vyviezli 70 tisíc ľudí v dobytých vagónoch do koncentrákov a katolícky kňaz sa na to pozeral nečinne, zostane nad vojnovým Slovenským štátom navždy. Odporučil by som ako hrdinstvo uviesť príbeh väzňa z Osvienčimu, kňaza Maximiliána Kolbeho, ktorý obetoval svoj život za otca dvoch detí (pozn. za Poliaka, antifašistu). To bol postoj hodný Kristovho človeka, nie schovávanie sa za akési pomyselné štátne záujmy.“

Pri vizuálnej prehliadke tábora a artefaktov jeho smrtiacej mašinerie a tiež pri počúvaní sprievodcu sa nám, aspoň čiastočne, vyjaviť beštialita, akej boli väzni vystavení. Väčšinou sme mlčali alebo sa len zmohli na slová „hrozné, strašné...“.

Ľudia, až na nemnohých, mlčali aj vtedy, keď dňom 25. marca 1942 začali do koncentračných táborov odchádzať zo Slovenska prvé transporty židovského obyvateľstva. V tejto prvej vlne bolo do 20. októbra 1942 deporto-

vaných 58 tisíc ľudí. Z tohto počtu prežilo len niekoľko, ostatní zahynuli.

Od novembra 1942 boli deportácie dočasne zastavené. V tomto období zostalo na Slovensku vyše 20 tisíc Židov. Niektorí žili pod rozličnými výnimkami a povoleniami, alebo sa skrývali vďaka pomoci nežidovského obyvateľstva.

Do horthyovského Maďarska emigrovalo najmenej 7 tisíc Židov. Ďalší boli internovaní v koncentračných táboroch v Seredi, Novákoch, Vyhniach a i. Druhá vlna transportov sa začala po potlačení Slovenského národného povstania, vtedy už v nemeckej ríži. Od konca septembra 1944 do 31. marca 1945 bolo deportovaných približne 13 tisíc Židov, medzi ktorými boli aj Židia s výnimkami, ktoré podľa tzv. „židovského kódexu“ mal prezident Tiso právo vydávať a s ktorými podľa Ľubovôle aj nakladal. Z územia Slovenského štátu bolo do tábora smrti celkovo deportovaných 71 tisíc ľudí.

Podľa historikov, najvyšší počet slovenských Židov (približne 23 tisíc) bolo zavraždených v tábore v Sobibor (v Poľsku v oblasti Lublin). Väzni, na rozdiel od osvienčimských, tu nemali čísla ani väzenský odev. Nacistom v Sobibore sa stalo osudným, keď na jeseň 1943 do tábora došli sovietskych vojnových zajatcov židovského pôvodu. Mnohí boli urastení, silní, a čo bolo najdôležitejšie, mali bojové skúsenosti, ktoré väzňom chýbali. S ich pomocou tu vypuklo povstanie, vyše 500 väzňov ušlo (niektoré pramene hovoria až o 700 utečencoch). Tábor bol zrušený 14. októbra 1943 a následne zrovnaný so zemou.

Po jeho likvidácii sa hlavným vyhľadzovacím táborom stal Auschwitz-Birkenau, ktorý bol oslobodený 27. januára 1945 Červenou armádou.

(* nariadenie z 9. septembra 1941, ktoré v 270 paragrafoch ustanovilo na Slovensku osobitný právny režim pre osoby pokladané za Židov; týmto dňom museli všetci Židia starší ako 6 rokov nosiť na ľavej strane vo výške pŕs svojho odevu našitú žltú 6-cípu hviezdu).

Zuzana GERGELOVÁ
HDK pri ObIV SZPB Trnava

70. výročie prvého bombardovania Bratislavy

16. júna 2014 sme si pripomenuli 70. výročie prvého bombardovania Bratislavy americkým vojenským letectvom, ktoré si vyžiadalo veľké materiálne škody a nemalé obeť na ľudských životoch.

Bojový let amerických bombardérov patriacich k 47. bombardovaciemu krídlu 15. americkej leteckej armády sa začal krátko pred šiestou hodinou, keď na leteckej základni Lecce v južnom cípe Talianska začali štartovať štvormotorové bombardéry typu B-24 Liberator, patriace 98. bombardovacej skupine. Ich úlohou, ako aj úlohou letcov ďalších troch bombardovacích skupín 47. bombardovacieho krídla 15. americkej leteckej armády bolo vykonať bombardovací nálet na bratislavskú rafinériu minerálnych olejov APOLLO i na ďalšie nepriateľské ciele vojenského charakteru.

Bombardovací nálet amerického letectva nebol náhodný, pretože bratislavská APOLLKA sa podieľala cca 1,3 % na produkcii nemeckej Ríše a podľa americkej rozvedky sa zaradovovala medzi desiatku najväčších producentov ropných produktov v strednej Európe mimo oblastí rumunskej Ploiești. Takže v rámci spojeneckej leteckej vojny proti fabrikám s ropnými produktmi pre nemeckú armádu i pre armády jej spojencov nemohol tento významný vojenský cieľ zostať mimo záujmu plánovačov leteckých útokov.

Mohutný americký bombardovací zväz tvorilo 168 bombardérov, z ktorých vyše 150 zaútočilo po štyroch hodinách letu na bratislavskú rafinériu APOLLO, na Zimný prístav a na

železničný most gen. Milana Rastislava Štefánika cez rieku Dunaj. Civilné obyvateľstvo Slovenska po prvýkrát počas druhej svetovej vojny spoznalo takpovediac na „vlastnej koži“ hrôzy leteckej vojny.

Podľa historických záznamov o 10.11 hod., podľa iných o minútu neskôr, zhodila prvá vlna 38 bombardérov z 376. bombardovacej skupiny svoj 89,5 ton vážiaci smrtonosný náklad na lokalizovaný cieľ, tzn. na areál rafinérie minerálnych olejov APOLLO. K ich útoku sa o 10.15 hod. pridalo 39 liberátorov zo 449. bombardovacej skupiny, ktoré z výšky 6500–7000 m zhodili na hustým dymom zahalený cieľ ďalších 95,75 ton leteckých bômb.

V tomto čase začali americké lietadlá ostreľovať protiletadlové delostrelecké jednotky patriace do protiletadlovej obrany Bratislavy. Paľbou z protiletadlových kanónov zostrelili dve lietadlá 376. bombardovacej skupiny a vážne poškodili jedno lietadlo od 450. bombardovacej skupiny. Ďalších 31 nepriateľských bombardérov poškodili ľahko, pričom však črepiny z granátov zabili sedem amerických letcov.

Tretia vlna bombardérov, tvorených 38-imi liberátormi zo 450. bombardovacej skupiny, sa nad cieľ dostala o dve minúty neskôr, tzn. o 10.17 hod. Bombometiči tejto skupiny odhodili z výšky 6000–6200 m na cieľ 92 ton bômb.

Ako posledná sa nad cieľ dostala 98. bombardovacia skupina, ktorej liberatory o 10.21 hod. zhodili na horiacu Apollku 92,5 ton bômb.

Dovedna tak americkí letci na Bratislavu zhodili 369 ton bômb, ktoré okrem Apollky zasiahli Zimný prístav, kde potopili 15 lodí vrátane 6 vlečných a 4 tankových člnov, budovu dnešného Slovenského národného múzea na Vajanského nábřeží, ministerstvo dopravy a verejných prác na Kempelenovej ulici, Dunajské kasárne, budovu vtedajšieho Slovenského rozhlasu na Jakubovom námestí, ako aj ďalšie budovy na Drevenej ulici, Suchomýte, Talerovej ulici, Vysokej ulici, Karadžičovej ulici, Grösslingovej ulici a v Petržalke. Podľa dobových správ bolo v areáli Apollky počas

náletu zabitých 74 zamestnancov, ďalšie obeť boli zaznamenané na miestach v meste, kde dopadli americké bomby. Americké velenie letectva zhodnotilo výsledky náletu ako veľmi dobré. Tomuto hodnoteniu sa niet čo diviť, pretože bratislavská rafinéria bola zničená na 80 percent.

Prvé odhady slovenských štátnych inštitúcií hovorili o stovkách mŕtvych a ranených. V bratislavských nemocniciach po nálete ošetrili 585 osôb, 717 osôb bolo nezvestných... Podľa neskorších správ prišlo o život pri tomto prvom americkom leteckom útoku na Slovensko dovedna 118 ľudí. Slovenské stíhacie letectvo, konkrétne letka 13, proti Američanom nezasiahla, pretože v čase bombardovacieho

náletu na Bratislavu sa nachádzala v inom priestore a do vzdušného priestoru Bratislavy priletela až po nálete...

Napriek tomu, že z objektívnych príčin nemohli letecký útok Američanov ani sčasti eliminovať, príslušníci Nemeckej leteckej misie ich neprávom označili za zbabelcov. Tieto tvrdé slová v podstate vyústili do útoku 8-člennej slovenskej skupiny stíhačov na americký bombardovací zväz o 10 dní neskôr, ktorý si vyžiadal životy troch slovenských stíhačov a taktiež znamenal aj stratu siedmich moderných lietadiel Bf 109G-6, s ktorými sa počítalo v ozbrojenom vystúpení proti Nemcom.

Podľa vhu.sk

(autor – pplk. v zál. PhDr. Peter ŠUMICHRAS, Ph.D.)

Najzvláštnejšia bitka 2. svetovej vojny

Proti jedným Nemcom sa v nej spojili Američania a iní Nemci. O tejto neuveriteľnej vojnovéj story hovorí kniha Stephena Hardinga, ktorý ju nazval Posledná bitka. V amerických novinách The Daily Beast si na ňu spomenul Andrew Roberts (World War II's Strangest Battle: When Americans and Germans Fought Together), ktorý sa okamžite pýta svetonáameho režiséra Stevena Spielberga: Ako ti mohol uniknúť takýto úžasný príbeh?

Základné fakty

5. mája 1945 tri tanky Sherman z 23. práporu 12. tankovej divízie USA pod velením Johna C. „Jack“ Lee Jr. oslobodili zámok Itter v rakúskom Tirolsku. Cez vojnu bol väzením a ukrýval dôležitých francúzskych väzňov vrátane bývalých predsedov vlád Paula Reynauda

a Eduarda Daladiera, bývalého hlavného veliteľa generála Maxima Weyganda a generála Mauricea Gamelina.

Keď sa k zámku priblížili vojaci 17. tankovej granátnickej divízie SS, aby ho vybojovali späť a aby popravili väzňov, k veľkému počtu Leeových vojakov sa pripojilo pár vojakov

nemeckého Wehrmachtu a niekoľko bojovných žien (napr. Augusta Bruchlen, milienka zatknutého odborového predáka Leona Jouhauxa, či Christiane Mabire, milienka Paula Reynauda, alebo madam Weygandová... – dobrovoľne boli uväznené so svojimi blízkymi) a priateľov väzňov. Ako áno, ako nie, spolu vydržali tlak možno najelitnejšieho bojového útvaru Tretej ríše.

Bitka za rozprávkový zámok, postavený v 13. storočí, sa teda stala jediným bojom 2. svetovej vojny, v ktorej Američania spojili svoje sily s Nemcami.

Pravdivý príbeh dvoch hrdinov

Jack Lee bol klasickým vojakom – múdrom, agresívnym a vynaliezavým. Samozrejme, že veľa pil, žuval cigaru a veľa času trávil so svojimi vojakmi. No hlavne, ak si to vyžadovala situácia, myslel neordinárne!

Druhým hrdinom bol veterán Wehrmachtu major Josef „Sepp“ Gangl. Ten v boji za obranu väzňov padol.

Andrew Roberts píše, že anglicky hovoriaci čitatelia sa o Ganglovi dozvedajú až teraz, hoci v súčasnom Rakúsku a v Nemecku ho už zaradili medzi hrdinov protifašistického odporu.

Vladimír MIKUNDA

Pietna spomienka 70. výročia deportácii židovského obyvateľstva v Lučenci

Židovská náboženská komunita v Lučenci a mesto Lučenec pripravili pietnu spomienku pri príležitosti 70. výročia deportácii židovského obyvateľstva do koncentračných táborov. Každý rok pozývajú aj zástupcov oblastného výboru protifašistických bojovníkov v Lučenci a celú verejnosť.

Za krásneho slnečného počasia v nedeľu 15. 6. 2014 o 10:30 pri pamätníku venovanom obetiam holokaustu v novom židovskom cintoríne si všetci prítomní v úcte a tichu zaspomínali na tých, ktorí sa z koncentračných táborov už nevrátili. Koncertné melódie na úvod zazneli v podaní žiakov ZUŠ n.o. z Lučenca. Konferovanie bolo pod taktovkou Renaty Libiakovej-Perželovej z MU v Lučenci. V programe vystúpila primátorka mesta Alexandra Pivková, ktorá kriticky hodnotila deportácie židovského obyvateľstva v roku 1944 aj v meste Lučenec. Spomínanie a precítenie týchto udalostí dotváralo hudobné duo Papa Steph and his Brass Band. Nostalgické melódie vzbudzovali pocit spolupatričnosti s trpiacimi

v koncentračných táboroch. Slovami spomienok sa prihovril aj predseda židovskej náboženskej obce z Rimavskej soboty Dušan Rybár, ktorý zastupoval aj Zväz ŽNO na Slovensku. Spomínanie malo hlbokú vnútornú silu a bolo demonštráciou proti tejto neľudskosti. V argumentoch pridala slovom spomínania predsedníčka židovskej nábož. komunity v Lučenci Helena Vajová. Spomínala na viac ako 3000 deportovaných Židov z mesta, z ktorých sa viac ako 1000 už viac nevrátilo. Hovorila o Tuhárskom potoku a plote, ktorý oddeľoval židovské obyvateľstvo od ostatných v meste, o prídelových lístkoch, o nedostatku potravín, o zákaze niektorých povolání pre Židov a, samozrejme, o označení žltou hviezdou. Po slo-

vách sa opäť ozvali piesne v hebrejčine za sprievodu hudobníkov. Barytonový hlas znel v piesňach Ervína Schönhausera, ktorý ako štvorročný sa ocitol v pazúroch koncentračného tábora. Prežil, ale nevie zabudnúť. Hudobne ho podporili Soňa Radulová a Rudolf Čikatricis. Nedeľné spomínanie sme ukončili pohľadom na pamätník venovaný obetiam holokaustu. Odchádzali sme k nedeľnému obedu s otázkou v duši: Prečo človek dokáže spáchať toľko zrady a zverstva? Zabráňme každému kroku, slovu i činu, ktoré by viedli človeka k snahe dokazovať a ospravedlňovať tento najväčší zločin ľudstva. Všetkým, ktorí nezabúdajú a spomínajú, sa chceme touto cestou poďakovať.

Mária ŠVIKRUHOVÁ
predsedníčka ObVI SZPB Lučenec

Ja som za tento národ, za túto republiku, bojoval

Výňatok zo spomienok Alexandra Bachnára, ktorého životný príbeh bol aj predlohou vzdelávacieho filmu *Novinár Martina Korčoka z Múzea židovskej kultúry v Bratislave, pripomínajúceho verejnosti obdobie holokaustu.*

Alexander Bachnár

Priamy účastník protifašistického odboja. Po vypuknutí SNP pôsobil najprv ako veliteľ čaty a neskôr ako veliteľ roty v nováčkej partizánskej jednotke. V 90. rokoch bol tajomníkom Ústrednej rady SZPB. V roku 2001 prevzal v Múzeu holokaustu vo Washingtone ocenenie za protifašistický odboj v strednej Európe.

Narodil som sa 29. júla 1919 v Topoľčanoch – bolo nás desať detí. Topoľčany bolo to také malé mestečko približne s 8000 obyvateľmi, v ktorom pôsobila veľká židovská komunita takmer s 3000 členmi.

Otec bol vyučeným maliarom, mal však veľmi málo možností realizovať sa, a preto tomu zodpovedala aj naša finančná situácia. Patрили sme medzi najchudobnejších. Matka, žena v domácnosti, sa pri toľkých deťoch veru málokedy dostala do spoločnosti mimo nášho bytu. Keď som prišiel po maturite domov a oznámil, že majú zmaturovaného syna, išla sa so mnou popýšiť na hlavné námestie. Musel som ju chytiť pod pazuchu a prechádzať sa s ňou okolo námestia, aby mohla ukázať, že má syna maturananta. V tom čase to pre ňu znamenalo veľmi veľa.

Môj život pred vypuknutím druhej svetovej vojny nebol nijako výnimočný. Po maturite som bol frekventantom pedagogickej akadémie v Bratislave na Lazaretskej ulici.

Prvý antisemitský problém nastal v marci 1939, keď som ako Žid nemohol dokončiť pedagogickú akadémiu. K ďalším stretnutím s antisemitizmom došlo, až keď som narukoval do šiesteho pracovného práporu. To bolo vo februári 1940. Dostali sme staré prefarbené uniformy po príslušníkoch rakúsko-uhorského námorníctva ešte z prvej svetovej vojny. Namiesto normálnych vojenských čapíc sme nosili okrúhle námornícke čiapky, aby sme sa odlišovali od všetkých ostatných vojakov.

Keď sme podávali hlásenie vyššej vojenskej šarži, museli sme sa hlásiť ako pracovník Žid. Neskôr sa to zmenilo na robotník Žid s odôvodnením, že práca je česť a robota je povinnosť. A tak sme sa hlásili ako robotník Žid. Moja pracovná služba trvala až do júna 1942.

Pracovný tábor

Po pracovnej službe nasledoval príkaz na odchod do pracovného tábora Nováky. Istý čas som tam nakladal uhlie. Neskôr som učil na tamojšej základnej škole. A keď riaditeľ školy Jozef Weiser ušiel z tábora do Maďarska, stal som sa riaditeľom.

S viacerými ľuďmi z tábora v Novákoch som sa zapojil do povstania. V tábore sme mali

komunistickú bunku, preto sme povstanie očakávali a pripravovali sa naň. Zháňali sme, kupovali zbrane od slovenských vojakov. Peniaze na ne prichádzali aj z Ústredne Židov v Bratislave. Po nociach sme sa cvičili, ako so zbraňami zaobchádzať. Ani presne neviem, koľko desiatok pištolí a koľko pušiek sme mali. Dokonca sme si zaobstarali aj dva mínomety. V čase vypuknutia povstania bol veliteľom tábora Nováky dôstojnícky zástupca Štefan Gabčan. Bol to jeden nesmierne slušný človek. Za jeho velenia sa v Novákoch pomery veľmi zlepšili po všetkých stránkach.

Keď vypuklo povstanie

Už ozbrojení sme nastúpili pred žandárske veliteľstvo v tábore. Š. Gabčan pred nás vystúpil a oslovil nás takto, a to viem doslova citovať: „*Chlapci – už nepovedal väzni – ja som vedel, že vy máte zbrane, ale že máte toľko zbraní, to som nevedel.*“ Aj on sám sa zapojil do povstania a bojoval na strane povstalcov.

Až do konca vojny som bol partizánom. Zaujímavé je najmä to, že v povstaní bojovala kompaktná 250-členná židovská jednotka. Skladala sa len z chlapcov z nováčkeho tábora. V prvých dňoch bola nasadená na strategicky významnom mieste v Baťovanoch. Väčšina chlapcov držala v rukách pušku prvýkrát v živote. Predtým poznali iba lopaty a krompáče. V tom čase som v jednotke pôsobil ako veliteľ čaty.

Bojovali sme na viacerých miestach. Na fronte pri Turčianskom svätom Martine, potom päť týždňov v Gaderskej doline, neskôr nás zatlačili na Krížnu, kde došlo k rozdeleniu našej skupiny. Väčšia časť sa spojila s jednou sovietskou jednotkou. Druhá skupina pod mojim velením nabrala smer Vtáčnik.

Naša skupina bola neskôr vyznamenaná najvyššími vojenskými vyznamenaniami, Čs. vojnovým krížom 1939 a medailou Za chrabrosť. Mne samému bol udelený Čs. vojnový kríž 1939, Československá medaila za chrabrosť pred nepriateľom, dokonca aj Rad SNP a ďalšie vyznamenania doma i v zahraničí.

Smutné zítanie

Môj povojnový návrat domov však nebol veselý. Z celej svojej rodiny som našiel už len sestru Elu a otca. Všetci ostatní moji

súrodenci a mamička boli zavraždení počas hrozného obdobia holokaustu. Otec sa zachránil zázrakom. Časť mojej rodiny spolu s viacerými Židmi bola zaistená na krajskom súde v Banskej Bystrici. Keď ich potom viedli v noci na popravu do Kremničky, otec nevládol tak rýchlo ísť. Jeden z nemeckých vojakov ho udrel puškou. Otec spadol a zlomil si nohu. Nezbadali však, že tam ostal ležať. Všetkých ostatných odviezli do Kremničky, kde ich povraždili. Môj otec zostal ležať v lese so zlomenou nohou až do druhého dňa. Tam ho našli tamojší obyvatelia z Kremničky a nechali odviezť do nemocnice v Banskej Bystrici, kde bol riaditeľom doktor Petelen. Významný, nesmierne šľachetný človek, ktorý pomáhal Židom a partizánom.

Otca umiestnil v nemocnici a, aby ho nejakým kryl, tak do knihy nemocných napísal, že bol odoslaný do svojej domovskej obce do Topoľčan. V skutočnosti ostal v Banskej Bystrici. Neskôr, keď gestapo odvláčalo z nemocníc Židov a partizánov, hrozilo, že Nemci zoberú aj otca. Doktor Petelen ho dal do izby pre infekčne chorých a na dvere napísal škvrnitý týfus – Flecktyphus. Keď Nemci uvideli ten nápis, ničoho sa tam ani len nedotkli. Otec v nemocnici ostal až do oslobodenia.

Pred niekoľkými rokmi doktora Petelena za jeho skutky ocenili vyznamenaním Jad vašem – Spravodlivý medzi národmi. Žiaľ, on sa toho už nedožil. Dekrét o vyznamenaní prevzala jeho dcéra.

Moje rodné mesto sa po vojne nezmenilo, myslím výzorom. Len jeho duch bol iný. Privítanie domácimi obyvateľmi bolo nie veľmi príjemné. Najlepšie to vystihujú reči druhu: „*Viac sa ich vrátilo, než odišlo.*“ Pritom v prvých povojnových dňoch sa do Topoľčan vrátilo asi len 27 Židov! Títo navráťivší židovskí občania boli ubytovaní v dome bývalého predsedu náboženskej obce Gelényiho, ktorý zahynul počas holokaustu. V tomto dome zároveň prespávali, pretože ich byty a domy boli obsadené miestnym obyvateľstvom. Z našich rodinných vecí sa nezachovalo nič. My sme toho ani veľa nemali, ale ani z toho mála nezostalo prakticky nič.

Topoľčiansky pogrom

V októbri 1945 prišlo k naozaj smutnej udalosti, k topoľčianskemu pogromu na Židov. V tom období som už býval a pracoval v Bratislave. Keďže som vtedy pôsobil ako vojenský novinár, môj šéfredaktor ma tam v ten deň vyslal ako topoľčianskeho rodáka. Išiel som vo vojenskej uniforme s hodnosťou poručíka. Do Topoľčan sme dorazili okolo štvrtej poobede. V tom čase bol už v meste pokoj. Navštívil som sestru a otca v byte, kde sa zdržiavali. Nepovedali mi, čo sa tam presne udialo. Dozvedel som sa to až dodatočne z dokumentov. Doma sa o tom neveravelo a neskôr, keď sa sestra aj s otcom presťahovali do Bratislavy, táto téma sa v našich rozhovoroch už nikdy neobjavila.

Po vojne, a hlavne po roku

1949, sa moja kariéra vyvíjala dramaticky. Najprv som bol vyžiadaný do redakcie Pravdy, kde som robil prakticky len dva roky. Pod vplyvom procesu so Slánskym ma odtiaľ vyhodili. Pracoval som manuálne, dva roky som bol v Dimitrovke zväračom. Potom si ma predvolali na ústredný výbor KSS, kde sa ma pýtali, či chcem ďalej pracovať pre noviny. Odpovedal som, že ak mi to umožnia, tak áno. Pracoval som ako redaktor Práce, ako sekretár Práce a neskôr ako zahraničnopolitický redaktor. V Práci som pôsobil až do roku 1969, kedy ma vyhodili a rovnako aj vylúčili zo strany. Označili ma za pravicový antisocialistický element.

Ak by som mal hovoriť o súčasnosti, tak som pomerne aktívny a spoločensky vyťažovaný človek, aktívny aj v židovskej komunite. Každý musí niekam patriť. Nemôže stáť izolovane a mimo ostatného sveta.

O emigrácii som neuvažoval

Emigrovať na Západ – nikdy! Absolútne mi to neprišlo na rozum. Emigrovať do Izraela? Tým som sa ani veľmi nezaoberal, aj napriek určitým väzbám, či už ideovým alebo osobným. Ja som za tento národ, za túto republiku, bojoval. Bol som pripravený, teraz použijem veľké slová – obeť svoj život! Je to moja krajina. Veď človek je doma tam, kde prežil svoje detstvo, kde sa viažu jeho spomienky, kde má priateľov, kde sa môže uplatniť. A to bolo a je pre mňa dôležité.

Alexander BACHNÁR

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 3:** Pavel Globan 99 a Jakub Daniž 92 rokov.
- **Bratislava 7:** Rudolf Bagin 94 a Zuzana Kaliská 87 rokov.
- **Bratislava 15:** Anna Bandžáková 90 rokov.
- **Bratislava 19:** Juraj Hlina 65 rokov.
- **Breznička:** Kristína Mušková a Pavol Frančok 93 rokov.
- **Belá – Dulice:** Elena Kolláriková 83 rokov.
- **Bzince p/Javorinou – Cetuna:** Anna Hargašová 88 rokov.
- **Badín:** Anna Bucholcerová 81 rokov.
- **Banská Bystrica – Uhlisko:** JUDr. Jarmila Kasalová 85 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Vladimír Čierny 75 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP/A:** Júlia Rybárová 80 rokov.
- **Banská Bystrica – Radvaň:** Ing. Peter Synovec 90 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Anton Šály 91 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda:** Zuzana Ledníková 82 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda/B:** Peter Velický 70, Bc. Zuzana Rošková a Juraj Radoš 35 rokov.
- **Banská Bystrica – Rudlová:** Ladislav Lietava 80 rokov.
- **Brezno 1:** Anna Švantnerová 93 a Anna Vološtinová 88 rokov.
- **Bardejov 1:** Ján Choma 86, Ing. Andrej Holovač 65 a Ľubica Steranková 60 rokov.
- **Bardejov 3:** Zuzana Pangracová 84 a Kvetoslava Philippi 60 rokov.
- **Bardejov 4:** Mária Bučková 75 rokov.
- **Bežovce:** Mária Bombarová 70 rokov.
- **Budkovce:** Mikuláš Pivarník – Paľo 80 rokov.
- **Blatná Polianka:** Juraj Kopčanský 89 rokov.
- **Čierny Balog:** Vincent Kováčik 92 a Miroslav Strelec 50 rokov.
- **Čaňa:** František Kušnierik 75 rokov.
- **Dolná Krupá:** Hedviga Skýpalová 70 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Ing. Jolana Všetěčková 70 rokov.
- **Donovaly:** Jaroslav Palúch 75 rokov.
- **Dobšiná:** Margita Lehocová 85 rokov.
- **Harmanec:** Ľudovít Berky 70 rokov.
- **Humenné 1:** Aljoša Olejár 60 rokov.
- **Hažlín:** Anna Jazudeková 90 rokov.
- **Hatalov:** Kamila Vargová 60 rokov.
- **Choňkovce:** Mária Varoščáková 80 rokov.
- **Jasenie:** Vladimír Zelenčík 70 rokov.
- **Kremnica:** Marta Petránová 81 rokov.
- **Križ:** Verona Molčanová 86 rokov.
- **Košice 16:** Ondrej Padlák 87 rokov.
- **Kráľovský Chlmec:** Mária Deáková 87 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Anna Gagaríková 88 rokov.
- **Liptovská Osada:** Želmíra Belušová 92, Emília Michalová 91, Mária Vanovčanová 83, Magdaléna Marošová a Mária Feix 82, Magdaléna Botúrová 81 rokov.
- **Lučenec 2:** Emília Vojteková 70 rokov.
- **Liptovský Mikuláš:** Emília Adamčíková 85, Jozef Gonda 60 a Radoslav Chovančík 35 rokov.
- **Ľubietová:** Boris Mandičevský 55 rokov.
- **Myjava:** Emília Grečná 98, Ing. Benjamín Hrivnák 81 a Oľga Košťalová 75 rokov.
- **Marhaň:** Anna Partilová 83 rokov.
- **Melčice – Lieskové:** Jaroslav Štrba 65 rokov.
- **Miezgovce:** Viera Mišíková 65 rokov.
- **Modra:** Ivan Voda 95 rokov.
- **Michalovce 1:** Margareta Traškyová 65 a Viliam Záhorčák 55 rokov.
- **Michalovce 2:** Michal Hrabovský 90, Helena Rimková 89 a Jaroslav Krátky.
- **Nižný Žipov:** Andrej Polák 90 rokov.
- **Novosad:** Milan Diabolko 65 rokov.
- **Nové Mesto n/Váhom:** Dionýz Chajma 92, Ján Zettl 90, Margita Chajmová 89, Emília Rojková a Viliam Ragala 85, Miloslava Chimčáková 80 a Mária Kurpelová 70 rokov.
- **Nitra – Horné mesto:** Katarína Schwarcová 65 rokov.
- **Považská Bystrica:** Helena Toporová 70 rokov.
- **Poniky:** Ján Magna 55 rokov.
- **Piesok:** Štefan Dekrét 80, Pavol Bulla 70, Vierka Babčanová 65, Miroslav Kúdelka 55 a Naďežda Tonhauserová 50 rokov.
- **Rajec:** Karol Pauliny 90 rokov.
- **Rimavská Sobota 1:** Darina Doršíková 80 rokov.
- **Staré Hory:** Rozália Štrbáková 88, Jozef Donoval 60 a Ivana Andrášová 40 rokov.
- **Strelníky:** Tatiana Čiefová 35 rokov.
- **Sobrance:** Veronika Tižová 90 a Anna Pavlová 84 rokov.
- **Strážske:** Václav Zabloudil 70 rokov.
- **Stará Turá:** Anna Klimáčková 82 a Mgr. Branislav Kovár 60 rokov.
- **Sučany:** Anna Rohoňová 90, Margita Petrášová a Karol Majer 88, Jarmila Očková a Anna Brveníková 60 rokov.
- **Senec:** RSDr. Zdenko Marton 65 rokov.
- **Snina – mesto:** Mária Gabaková 88 a Anna Čopíková 87 rokov.
- **Sečovce 1:** Helena Vojteková 80 rokov.
- **Sečovce 2:** *Helena Pancáková 100 rokov.*
- **Slovenské Nové Mesto:** Mária Horňáková 93 rokov.
- **Senica:** Ľudovít Paus 83 a František Vach 80 rokov.
- **Tlmače:** Pavol Veselý 70 rokov.
- **Tisovec:** Ružena Spišiaková 89 rokov.
- **Trenčín 1:** Bernard Babál 92, Mojmír Reich 87, Anna Michalčová 86, Ing. Štefan Koňušik 82, Anna Milánová 80 a Svetozár Naďovič 75 rokov.
- **Valaská:** Angela Madarová 82 a Drahomíra Gronerová 65 rokov.
- **Vlchy:** Milan Martinka 50 rokov.
- **Vinné:** Mária Smoláková 88 rokov.
- **Vyšné Nemecké:** Ladislav Ondoš 60 rokov.
- **Vojčice:** Mária Majerčíková 90 rokov.
- **Zbudza:** Sabina Dzurjovčiková 87 a Anna Dzurjovčíková 80 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Zuzana Pavlíková 65 rokov.
- **Zvolen – Zlatý Potok:** Ladislav Ides 88 a Vilma Prušáková 75 rokov.
- **Zlaté Moravce:** Jozef Farkaš 92 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Marta Petrušová 84, Veronika Holá 81, Helena Sláviková a Eva-Žofia Kompasová 75 rokov.
- **Žilina 1:** Martin Kolarík 91 a Július Majer 90 rokov.
- **Obľv Žilina:** Štefan Vandlíček 93, Sidónia Kubíková 84 a Anton Múdry 80 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

Pamiatka na otca, účastníka protifašistického odboja, motivuje

Pekných 75-tich rokov sa 30. júna 2014 dožil v slobodnom kráľovskom meste Skalica Jozef Kováč. V roku 1983 sa stal členom SZPB a po 10 rokoch aj predsedom MO SZPB v Skalici. Od roku 1984 je i členom Obľv SZPB v Senici a od roku 1999 podpredsedom tohto výboru.

Za svoju zodpovednú prácu bol ocenený vzájomnými vyznamenaniami: Čestným odznakom SZPB (1989), Čestnou medailou SZPB (1999), Medailou M. R. Štefánika 1. stupňa (2004), Medailou k 60. výročiu ukončenia II. svetovej vojny (2005), Medailou MNO – SR udelenou ministrom obrany SR v roku 2005.

Má veľkú osobnú zásluhu na omladzovaní členskej základne MO SZPB Skalica. Priemerný vek jej členov dosiahol 50 rokov. Trvale sa venuje spolupráci so základnými a strednými školami v Skalici – organizovaním besied s účastníkmi SNP a II. svetovej vojny, úzko spolupracuje s MsÚ Skalica.

V Skalici pôsobí od roku 1962. Prešiel pracovnými profesiami v ZVL, n. p. Skalica ako konštruktér, majster výroby a vedúci hospodárskeho strediska. Od roku 1967 pôsobil ako pedagogický pracovník na SOU strojárskom, neskôr ako zástupca riaditeľa pre teoretické vyučovanie, a nakoniec až do dôchodku, ako učiteľ. Má veľký podiel na rozvoji miestneho SOU. Pedagogickej činnosti sa venoval celých 42 rokov. Za prácu pri rozvoji SOU strojárskeho a pedagogickú činnosť bol ministrom školstva SR v r. 1989 ocenený titulom Vzorový pracovník MŠ.

Jubilantovi srdečne blahoželáme, prajeme mu pevné zdravie, veľa ďalších síl pri šírení myš-

lienok boja proti fašizmu, intolerancii, prejavom extrémizmu a v odovzdávaní posolstva SNP, k čomu ho motivuje pamiatka na vlastného otca, účastníka protifašistického odboja.

Členovia MO SZPB v Skalici a Predsedníctva Obľv SZPB Senica

Ospravedlnenie

Úprimne sa ospravedľujeme pánovi Antonovi Múdreemu, jeho príbuzným, známym, Obľv SZPB Žilina a všetkým čitateľom, že namiesto blahoželania k 80-tým narodeninám sme uverejnili informáciu o jeho úmrtí. (r)

Navždy sme sa rozlúčili

- **Banská Bystrica – Fončorda** s 89-ročnou Annou Miartušovou.
 - **Čierny Balog** s 87-ročným Františkom Figľusom.
 - **Horná Súča** s 82-ročným Pavlom Maršalkom.
 - **Nové Mesto n/Váhom** s 91-ročnou Máriou Čmaradovou, 88-ročnou Oľgou Kvasnicovou a 81-ročnou Annou Šútorovou.
 - **Nová Lehota** s 92-ročnou Alžbetou Pavelkovou.
 - **Novosad** so 64-ročným MUDr. Michalom Jastrabom.
 - **Prievidza pri HBP** s 92-ročným Jánom Dolinským.
 - **Veľatý** s 85-ročnou Máriou Tkáčovou.
- Česť ich nehynúcej pamiatke!*

Za Ondrejkom Láskom

Dňa 19. júna 2014 nás opustil priamy účastník protifašistického odboja, 91-ročný Ondrej Lásk. Posledná rozlúčka so zosnulým, vrátane čestnej vojenskej salvy, sa konala 22. júna na cintoríne v Poltári. Prejavy úcty na pohrebe vyjadrili mesto Poltár, Obľv SZPB Lučenec a mestská organizácia SZPB Poltár.

Ondrej Lásk sa narodil 13. júna 1923 v Klenovci v rodine s deviatimi súrodencami. Prežil vzácnu dobu, keď chlieb voňal na lánoch našich polí, keď práca šľachtila

ľudí, keď láska, priateľstvo a kolektívne hodnoty boli viditeľné a citeľné. Za tieto krásne slobodné a vzácne dary bolo treba bojovať.

Ondrej Lásk tak činil. Bol priamy účastník SNP a bol zaradený do II. taktickej skupiny. Bojoval v okolí Trnavej hory, Kalnej, Pliešoviec, Sásy, Kriváňa, Detvy, Zvolena a Banskej Bystrice. Boli mu udelené vysoké štátne vyznamenania a ocenenie SZPB. Po vojne sa zúčastnil bojov proti banderovcom.

Ondrej Lásk bol štátny zamestnanec, s manželkou vychovali 4 deti.

Obľv SZPB Lučenec a Mestská organizácia SZPB Poltár

Na ceste k XVI. zjazdu SZPB

1. **Výročná členská schôdza ZO SZPB** budú prebiehať v období október až november 2014.
2. **Oblastné konferencie SZPB** sa budú konať v mesiacoch február až marec 2015,
3. **Historické odbojové skupiny** – svoje zhromaždenia do termínu oblastných konferencií,
4. **XVI. zjazd SZPB** bude rokovať 20. 6. 2015 v Banskej Bystrici.

Výročná členská schôdza by mali odpovedať na otázky, akým spôsobom sa v ich podmienkach realizovalo uznesenie XV. zjazdu SZPB a uznesenie oblastnej konferencie SZPB.

ZO SZPB venujú zvýšenú pozornosť obsahovej stránke výročných členských schôdzí, o komplexné zhodnotenie činnosti základnej organizácie, jej výboru, podielu jednotlivých členov na jej činnosti a fungovaní, vrátane zhodnotenia príspevkovej morálky a odberu dvojtýždenníka Bojovník.

VČS navrhnu opatrenia na ďalšiu aktivizáciu práce a úlohy pre nastávajúce funkčné obdobie.

ÚR SZPB odporúča pozvať na rokovania VČS ZO SZPB primátorov miest a obcí, poslancov mestských (obecných) zastupiteľstiev, ako aj riaditeľov škôl v okruhoch pôsobnosti základných organizácií, predstaviteľov JDS, ZV SR a ďalších, ktorí boli nápomocní pri realizácii našich plánov.

VČS v zmysle Stanov SZPB prerokuje a schvália:

1. Správu o činnosti a ďalších úlohách ZO SZPB.
2. Správu revízora o správnosti hospodárenia.
3. Zvolí výbor ZO SZPB, revízora účtov základnej organizácie, delegátov na oblastnú konferenciu podľa kľúča stanoveného ObIV SZPB. Výbor si zo svojho streda potom zvolí predsedu ZO, podpredsedu, tajomníka a ďalších funkcionárov.
4. Predloží návrh na členov ObIV a predsedníctva ObIV SZPB, prípadne na funkciu predsedu (a tajomníka – to stanovuje nepožadujú) ObIV SZPB.
5. Predloží návrhy na úpravu stanov a programového zamerania a návrhy do uznesenia oblastnej konferencie a XVI. zjazdu SZPB (ObIV ich zašle na ÚR SZPB do 15. 1. 2015).

ÚR SZPB odporúča oblastným výborom, aby zo svojich členov určili aktivistov na prípravu VČS ZO SZPB.

Novozvolený výbor ZO SZPB odošle do týždňa od konania VČS svojmu oblastnému výboru zápisnicu o konaní a výsledkoch VČS, vyplnené dotazníky delegátov na oblastnú konferenciu a návrhy na členov oblastnej revíznej komisie, prípadne na funkciu predsedu a tajomníka ObIV SZPB.

Oblastné konferencie SZPB

O počte delegátov s hlasom rozhodujúcim a hostí na oblastnej konferencii rozhodne predsedníctvo ObIV SZPB (najmenej dvojnásobok členov ObIV) podľa stanoveného kľúča.

ÚR SZPB odporúča oblastným výborom SZPB pripraviť vlastné opatrenia na prípravu výročnej členskej schôdzy a oblastnej konferencie.

I. Oblastné konferencie v zmysle Stanov SZPB prerokujú a schvália:

1. správu o činnosti a ďalších úlohách oblastnej organizácie,
2. správu o hospodárení s materiálmi a finančnými prostriedkami ObIV SZPB,
3. správu revíznej komisie,
4. plán práce a podujatí,
5. uznesenie (vrátane obsahu v bode II).

II. Oblastná konferencia SZPB v zmysle Stanov SZPB volí:

1. predsedu oblastného výboru SZPB,
2. členov oblastného výboru SZPB,
3. členov oblastnej revíznej komisie,
4. delegátov na XI. zjazd SZPB podľa kľúča 1 delegát do 200 platiacich členov, za každých začínajúcich 200 – ďalší delegát,
5. delegáti zjazdu s hlasom rozhodujúcim sa z pozície funkcie stávajú aj predseda SZPB, tajomník ÚR SZPB, predseda ÚRK a RoK,
6. člena ÚR SZPB,
7. ÚR SZPB odporúča oblastným výborom SZPB navrhnúť na oblastnej konferencii:

- kandidáta na funkciu predsedu SZPB
- tajomníka ÚR SZPB, ktorý musí byť zvolený za člena ÚR SZPB

- kandidátov na členov ústrednej volebnej komisie SZPB – (len znalých účtovníctva, predseda ObIV SZPB v mieste kraja po dohode s ostatnými predsedami ObIV navrhnu po jednom kandidátovi a jednom náhradníkovi). Zjazd zvolí ÚRK tak, aby bola zložená zo zástupcov všetkých krajov.

- kandidáta do rozhodcovskej komisie.

8. návrhy na zmeny Stanov SZPB, Programové zameranie a návrhy do uznesenia zjazdu (pre ÚR, ObIV a ZO).

Oblastný výbor zašle do 10 dní od konania konferencie zápisnicu o konaní konferencie, vyplnené dotazníky zvolených členov ÚR SZPB a delegátov na zjazd (1x), návrhy na kandidáta na funkciu predsedu SZPB s patričným písomným zdôvodnením (za kraj na člena a náhradníka).

III. Historické odbojové skupiny vykonajú do termínu ukončenia oblastných konferencií (do 30. 3. 2015) svoje zhromaždenie, na ktorom si zvolia predsedu a ďalších dvoch členov výboru, ktorých nahlásia ako delegátov s hlasom rozhodujúcim. Predsedovia sa stávajú členmi ÚR SZPB.

IV. Termín konania XVI. zjazdu SZPB na: 20. jún 2015

Program XVI. zjazdu SZPB:

1. Procedurálne otázky.
2. Správa o činnosti a ďalších úlohách.
3. Správa Rozhodcovskej komisie (RoK).
4. Správa Ústrednej a revíznej komisie (ÚRK).
5. Správa mandátovej komisie.
6. Akt vyznamenávania.
7. Vystúpenie hostí.
8. Diskusia.
9. Schválenie Stanov SZPB.
10. Voľba predsedu SZPB, členov ÚRK a RoK, potvrdenie členov ÚR SZPB.
11. Schválenie programového zamerania.
12. Schválenie vyhlásenia zjazdu k členom a občanom.
13. Schválenie uznesenia.

Čo pripravujú výtvarníci k 70. výročiu SNP

Klub výtvarných umelcov a teoretikov pri ÚR SZPB usporiada na Slovensku a v Prahe výtvarné výstavy.

Dňa 24. júla sa uskutoční slávnostné otvorenie výstavy Dubay – Dubayovci (Pozdrav Prahe) vo výstavných priestoroch Slovenského inštitútu v Prahe. Výstava má byť podnetom na blížiaci sa výročie a potrvá do 5. septembra 2014.

Ďalšie výstavné celky, a to SNP vo výtvarnom umení, resp. Slovenské výtvarné umenie proti fašizmu, sa uskutočnia vo výstavných priestoroch na západnej terase bratislavského Hradu (vernissáž 14. augusta) a vo výstavných priestoroch (foyer) historickej radnice mesta Banská Bystrica (vernissáž 12. augusta).

Obidve výstavy okrem autentických pozoro-

ruhových námetových kvalít originálov výtvarných diel zverejnia aj súbor odbojárskych medailí a vyznamenaní, viažucich sa priamo k SNP.

V tejto súvislosti by sme uvítali, ak by nám odbojárska obec pomohla tento súbor rozšíriť aj o vaše osobné vyznamenania, resp. o vyznamenania vašich hrdinských predkov. Radi by sme do vystavovaného súboru zaradili aj certifikáty (kópie) žijúcich i zosnulých nositeľov vyznamenaní, predovšetkým Radu Slovenského národného povstania I. stupňa.

PhDr. Ladislav SKRAK
predseda Klubu výtvarných umelcov a teoretikov
a tajomník Klubu umelcov, spisovateľov a historikov pri ÚR SZPB
E-mail: lacoskrak@mail.t-com.sk
Telefón: 0908 773 693

K okrúhlemu výročiu Veľkej vojny

Vo vydavateľstve Futura vyšla minulý mesiac kniha Jaroslava Štrajta Svobodní občané ve Velké válce. Kniha Autentická zpráva o Západní Sibiři a caru Mikuláši II. vyšla v tomto vydavateľstve v roku 2012. Recenzent prof. PhDr. Jiří Frajdl, CSC., o nich napísal:

Autor konfrontuje svoje autentické zážitky z bojísk na Ukrajine, v Rusku, Taliansku, Francúzsku a v Bosne a Hercegovine s osudmi čs. legionárov vo Veľkej vojne 1914–1918. Porovnáva situáciu pred sto rokmi s dneškom. Je potešiteľné, že všade, kde bojovali naši „dobrovoľníci“, existuje dodnes o nich povedomie. Venuje sa situácii v rakúsko-uhorskej

armáde pred Veľkou vojnou, kráča po stopách Gavrila Principa nielen v Sarajeve, ale i v te-rezínskej pevnosti. Preštudoval rozmanitú le-gionársku literatúru a zahraničné pramene.

Celý rad zaujímavých faktov a historických porovnaní je uvedený v bohatej fotografickej prílohe.

Vo svojej druhej knihe autor nadväzuje na putovanie po západnej Sibíri, ktorú popísal v cestopise Autentická zpráva o Západní Sibiři a caru Mikuláši II.

Z veľa dôvodov sú obe knihy vhodné pre čitateľov, ktorí sa nedajú ovplyvniť jednostrannou propagandou len z jednej svetovej strany.

Národné osvobozenie č. 12/2014

Poľsko-slovenská výstava v leteckom múzeu v Krakove

V polovici júna sa v poľskom Leteckom múzeu v Krakove uskutočnila slávnostná vernissáž výstavy Pomiędzy polską szachownicą a słowackim dwójkrzyżem – słowaccy żołnierze na ziemiach polskich 1914–1945.

Časovo ohraničenú tematickú výstavu organizuje poľské Letecké múzeum v Krakove a generálny konzul SR v Poľskej republike. Vojenský historický ústav poskytol hlavnému organizátorovi výstavy kolekciu dobových

fotografií, ako aj kópie dobových písomností z fondov Vojenského historického archívu Bratislava, ktoré približujú účasť Slovákov či už v boji proti Poľsku v septembri 1939, alebo po ich boku na európskych bojiskách druhej svetovej vojny.

Za slovenskú stranu sa na príprave výstavy okrem Generálneho konzulátu SR v Poľskej republike a VHÚ v Bratislave podieľalo aj Slovenské technické múzeum v Košiciach. Výstava bude verejnosti prístupná do augusta 2014.

Podľa vhu.sk, 11. jún 2014

V piatok 27. 6. 2014 sa členovia ZO a ObIV SZPB v Liptovskom Mikuláši stretli so zaslu-žilým členom, 92-ročným Jánom Ilanovským. Dôvodom stretnutia bolo zablahoželanie mu k vymenovaniu do hodnosti brigádneho generála.

Ján Ilanovský sa na stretnutí ospravedlnil, že neprišiel už v generálskej uniforme, pretože ju stále ešte nemá kompletnú. Členovia ZO mu na túto príležitosť vyhotovili niekoľkostranovú brožúru, do ktorej vložili jeho fotografie od vojaka pri nástupe do Slovenskej armády v roku 1942 až po vymenovanie do generálskej hodnosti prezidentom SR 6. mája 2014.

Brigádny generál Ján Ilanovský sa poďakoval za blahoželanie a pohovoril o príhodách, ktoré prežil ako vojak slovenskej armády a potom účastník SNP až do konca vojny v Prahe. Jeho rozprávanie však nebolo o tom, čo prežíval len sám, bolo o silnejších hodnotách, o vnímaní situácií z morálneho hľadiska. Čo ako vojaci museli robiť, ako si navzájom pomáhali, ako pomáhali raneným, ako sa podporovali v ťažkých duševných rozpoloženiach... Výraznou črtou osobnosti Jána Ilanovského je nezištná pomoc. Aj mne, ako tajomníkovi ObIV SZPB, poradí vždy, keď ho o to poprosím. Poradí a podporí. Správne a s nadhľadom. Napriek svojmu pomerne vysokému veku.

Ján Machovič

Zvýšenie maloobchodnej ceny Bojovníka

Od 1. septembra 2014 z rozhodnutia ÚR SZPB zvyšujeme maloobchodnú predajnú cenu dvojtýždenníka Bojovník na 0,70 EUR.

Cena predplatného pre predplatiteľov zostáva zachovaná: 0,44 EUR.

